

O TAJOMNOM TELE KRISTOVOM

Encyklika pápeža Pia XII. 1943

Pius XII. Pápež v r. 1939-1958

O TAJOMNOM TELE JEŽIŠA KRISTA. Mystici Corporis Christi. (Pius XII. 1943)

O tajomnom tele Kristovom a našom v ňom spojení s Kristom.

Ctihodní bratia, prijmite náš pozdrav a apoštolské požehnanie.

Učenie o tajomnom tele Kristovom, ktorým je Cirkev¹, pochádzajúce pôvodne z úst samého Vykupiteľa a stavajúce do jasného svetla veľké a nikdy dostatočne nezvelebené dobro nášho veľmi úzkeho spojenia s takou vznešenou Hlavou, je bezpochyby takou veľkou vecou, že svojou vznešenosťou a dôstojnosťou povzbudzuje všetkých ľudí, vedených Duchom božím, aby ho študovali, a osvecujúc im myseľ, mocne ich pobáda k tým spasiteľným dielam, ktoré zodpovedajú jeho príkazom. Preto pokladám za povinnosť pohovoriť si o tom s vami v tomto okružnom liste, rozoberajúc a vysvetľiac najmä tie body, ktoré sa týkajú Cirkvi bojujúcej. Nabáda nás k tomu nielen veľká vznešenosť tohto učenia, ale aj súčasné postavenie ľudstva.

Chceme totiž hovoriť o bohatstve, skrytom v lone Cirkvi, ktorú si Kristus vydobyl svojou krvou² a ktorej údy sa chvália trními okrášlenou Hlavou, ktorá ich vykúpila. Z toho jasne vidieť, že najslávnejšie a najvznešenejšie veci sa rodia len z bolesti. Preto sa môžeme tešiť, že máme účasť na Kristovom utrpení, aby sme sa potom mohli radowať a jasať, keď sa ukáže jeho sláva.³

Vyzdvihujeme hneď na počiatku, že ako Vykupiteľa ľudského pokolenia prenasledovali, vysmievali a mučili tí, ktorých sa podujal spasiť, tak i spoločnosť ním založená sa v tom podobá svojmu božskému Zakladateľovi. Pravda, tým nezapierame, ale s vďakou voči Bohu uznávame, že aj v týchto búrlivých časoch sú mnohí, ktorí hľadajú na Cirkev ako na jediný prístav spásy, hoci sú oddelení od stáda Kristovho: no rovnako tiež vieme, že Cirkvou Božou pohrdajú a v nadutom nepriateľstve ju potupujú nielen tí, ktorí opovrhovali svetlom kresťanskej múdrosti a vracajú sa k biednym náukám, zvykom a ustanoveniam pohanského staroveku, lež často ju nepoznajú, zanedbávajú, ba i sa za ňu hanbia aj mnohí kresťania, zväbení falošnou pozlátkou bludu alebo zlákaní svetskými radovánkami a skazenosťou. Preto z povinnosti svojho svedomia a z túžby vyhovieť žiadosti mnohých, ctihodní bratia, predstavíme všetkým pred oči a opíšeme krásu, slávu a chválu Matky Cirkvi, ktorej po Bohu sme dlžnými za všetko.

Máme nádej, že tieto naše smernice a povzbudená v terajších okolnostiach budú veriacim veľmi užitočné, lebo vieme, že toľké nešťastia a utrpenia týchto búrlivých čias, ktoré kruto sužujú nesčíselné množstvá ľudí, ak sú prijímané od Boha a s odovzdanosťou do jeho vôle, odvrátia ľudí akousi prirodzenou silou od pozemských a nestálych vecí k veciam nebeským a večným a vzbudia v nich akýsi tajomný smäd a veľkú túžbu po duchovných veciach, takže pod vplyvom Ducha Božieho budú horlivejšie vyhľadávať Božie kráľovstvo. Naozaj, čím viac sa odvrátia ľudia od márnosti tohto sveta a od nezriadenej lásky k pozemským veciam, tým ľahšie pochopia svetlo nadprirodzených tajomstiev. A dnes azda jasnejšie ako kedykoľvek inokedy je vidieť nestálosť a márnosť všetkých pozemských vecí, keď sa rúcajú kráľovstvá a štáty, keď obrovské poklady a bohatstvá sú potápané do hlbín nesmiernych oceánov a keď mestá, dediny a úrodné zeme sú pustošené a poškvrnené preliatou bratskou krvou.

Navyše dúfame, že pravdy, ktoré hodláme vyložiť o tajomnom tele Kristovom, nebudú nemilé a neužitočné ani tým, ktorí sú od Cirkvi oddelení. A to nielen preto, že ich dobroprajnosť voči Cirkvi zo dňa na deň očividne rastie, ale aj z iných dôvodov. Vidia, ako v prítomnom čase národ povstáva proti národu, kráľovstvo proti kráľovstvu a ako sa šíri bezhraničná nesvornosť, závisť a nenávisť. Ak potom obrátia svoj zrak na Cirkev, vidia jej jednotu, danú Bohom - pomocou ktorej všetci ľudia, hoci prislúchajú k akejkoľvek pleti, sú spojení bratským putom s Kristom.

¹ Porovn. Kol. 1, 24.

² Skut. ap. 20, 28.

³ Porovn. 1 Peter 4, 13

Preto sú iste nútení obdivovať túto veľkú rodinu lásky a vplyvom vnuknutí a účinkom Božej milosti sú vábení, aby aj oni mali účasť na tej istej jednote a láske. Máme ešte aj iný, veľmi príjemný dôvod, pre ktorý nám toto určenie prichádza na myseľ a naplňa nás radosťou. Totižto v uplynulom 25. roku od našej biskupskej vysviacky sme veľmi radostne zbadali čosi, čo spôsobilo, že sa po všetkých častiach sveta jasne a výrazne zaskvel obraz tajomného tela Ježiša Krista. Videli sme totižto, že kým vražedná a dlho trvajúca vojna biedne rozlámala bratské spoločenstvo národov, zatiaľ všetky naše dietky s výrazom jednej vôle a lásky obracali svoju myseľ k spoločnému Otcovi, ktorý nesúc v srdci starosti a úzkosti všetkých, spravuje lodičku katolíckej Cirkvi v takej nepriaznivej búrke. A tu sme spoznali nielen podivnú jednotu kresťanskej rodiny, ale i túto nepopierateľnú skutočnosť: ako my prechovávame otcovskú lásku ku všetkým národom, práve tak katolíci všetkých krajín, aj keď patria k národom medzi sebou bojujúcim, hľadajú na Kristovho zástupcu ako na otca milujúceho všetkých, ktorý zachováva absolútnu nestrannosť a neskazený úsudok pre obidve strany a povýšený nad rozbúrené ľudské vášne celou silou bráni pravdu, spravodlivosť a lásku. Nie menšiu radosť sme mali, keď sme sa dozvedeli, že katolíci dobrovoľne a ochotne vyzbierali sumu, ktorá je potrebná, aby sa v Ríme mohol postaviť kostol zasvätený nášmu svätému predchodcovi a patrónovi pápežovi Eugenovi I. Preto ako tento chrám, ktorý sa má vystavať z vôle a darov všetkých veriacich a má zväčšovať túto radostnú udalosť, tak nech svedectvo o našej vďačnosti vydáva tento okružný list. Hovorí sa v ňom o živých kameňoch, ktoré vystavané na živom uholnom kameni, ktorým je Kristus, tvoria ten svätý chrám, ďaleko prevyšujúci každý iný chrám, t. j. príbytok Boží v Duchu⁴.

Konečne hlavným dôvodom, prečo sa obšírnejšie zaoberáme týmto vznešeným učením, je naša veľpastierska starostlivosť. Na svetlo Božie už vyšlo mnoho o tejto téme. Vieme tiež, že dnes sa mnohí horlivejšie venujú tomuto štúdiu, ktorým sa roznecuje a živí kresťanská nábožnosť. Príčinou toho sa zdá byť najmä tá okolnosť, že obnovené štúdium svätých obradov, ako i častejšie pristupovanie k eucharistickému stolu Pánovmu a konečne úcta k Božskému Srdcu Ježišovmu, ktorá sa na našu radosť tak šíri, mnohých priviedli k hlbšiemu poznávaniu nepreskúmateľných Kristových bohatstiev, ktoré sa nachádzajú v Cirkvi. K objasneniu tejto témy nakoniec veľmi prispeli náuky, ktoré boli uverejnené v poslednom čase o Katolíckej akcii. Tieto upevnili duchovné väzky veriacich medzi sebou, aj medzi nimi a cirkevnou hierarchiou, ale najmä medzi nimi a rímskym pápežom. Aj keď sa právom tešíme tomu, čo sme tu spomenuli, jednako nemožno zaprieť, že o tomto učení sa roztrúsujú veľké omyly nielen medzi tými, čo sú oddelení od pravej Cirkvi, ale aj medzi veriacimi sa šíria názory nepresné alebo celkom falošné, ktoré odťahujú mysle od správnej cesty pravdy. V skutočnosti z jednej strany ešte stále jestvuje falošný racionalizmus, ktorý pokladá za nezmyselné všetko, čo prevyšuje sily ľudského poznania. K nemu sa pridružuje iný podobný blud, takzvaný vulgárny naturalizmus, ktorý v Cirkvi Kristovej vidí a uznáva len vzťahy čiste právne a spoločenské. Z druhej strany sa vkráda falošný mysticismus, ktorý prekrúca Písmo sväté, usilujúc sa odstrániť nezmeniteľné hranice medzi stvoreniami a Stvoriteľom. Tieto od seba vzdialené a navzájom si protirečiacie výmysly majú za následok, že niektorí omráčení akýmsi neodôvodneným strachom, pokladajú túto vznešenú náuku za čosi nebezpečné a preto sa jej chránia ako krásneho, ale smrtonosného rajskeho jablka. Pravda, neprávom. Veď tajomstvá, zjavené Bohom, nemôžu byť ľuďom na škodu, ani nemajú zostať neužitočné ako poklad ukrytý na poli; ale preto ich Boh zjavil, aby z nich mal duchovný úžitok každý, kto o nich nábožne uvažuje. Veď, ako učí 1. Vatikánsky koncil, „*keď rozum, osvietený vierou, usilovne, pobožne a trpezlivo hľadá, s pomocou Božou môže dosiahnuť určité veľmi užitočné poznanie tajomstiev, jednak obdobne (analogicky) s tým, čo poznáva prirodzene, jednak zo súvisu medzi samotnými tajomstvami, a konečne z ich súvisu s posledným cieľom človeka.*“ Hoci ľudský rozum, ako pripomína ten istý posvätný koncil, „*sa nikdy nestane súcim, aby ich tak jasne pochopil, ako pravdy, ktoré tvoria predmet jeho prirodzeného poznania.*“⁵

Preto, keď sme si toto všetko pred Bohom jasne uvážili, aby sa zvrchovaná krása Cirkvi zaskvela novou slávou, aby veriaci spojení v Kristovom tele so svojou Hlavou jasnejšie spoznali svoju jedinečnú a nadprirodzenú

⁴ Porovn. Efez. 2. 21-22; 1 Peter 2, 15.

⁵ Zasadnutie III.: Uznesenie o katolíckej viere. hl. 4.

vznešenosť a aby konečne bol odseknutý prístup mnohonásobným bludom o tomto predmete, pokladali sme za svoju veľpastiersku povinnosť vyložiť v tomto okružnom liste celému kresťanskému ľudu učenie o tajomnom tele Kristovom a o spojení veriacich s Božským Vykupiteľom v tom istom tele. Súčasne sme si zaumienili predložiť z tejto milej náuky niekoľko poučení, aby pomocou nich hlbšie skúmanie tohto tajomstva prinášalo stále hojnejšie a hojnejšie ovocie dokonalosti a svätosti.

Cirkev je tajomným telom Kristovým.

Rozjímajúc o pôvode tohto učenia nám hneď na začiatku prichádzajú na myseľ slová apoštolove: „*Keď sa rozmnožil hriech, ešte nad to rozhojnila sa milosť.*“⁶ Je zaiste známe, že otec celého ľudského pokolenia bol Bohom postavený do takého vznešeného stavu, že mal potomkom odovzdať spolu so životom pozemským aj nadzemský život nebeskej milosti. No, po biednom Adamovom páde celé ľudské pokolenie, postihnuté dedičnou nákazou hriechu, stratilo účasť na Božej prirodzenosti⁷ a všetci sme sa stali synmi hnevu⁸. No najmilosrdnejší Boh „*tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna*“⁹ a Slovo večného Otca s tou istou Božou láskou vzalo na seba z Adamovho pokolenia ľudskú prirodzenosť, pravda, nevinnú a bez akejkoľvek poškrvny, aby z nového nebeského Adama prúdila milosť Ducha svätého do všetkých dietok prarodičov. Títo tiež, keďže hriechom prvého človeka boli zbavení adoptívneho Božieho detinstva, sa vtelením Slova stali podľa tela bratmi jednorodeného Syna Božieho a dostali aj moc stať sa dietkami Božími¹⁰. A tak Ježiš Kristus, trpiaci na kríži, nielen napravil narušenú spravodlivosť večného Otca, ale zaslúžil nám, svojim pokrvným, nevýslovne hojné milosti. Bol by ju mohol dávať sám celému ľudskému pokoleniu, ale chcel to robiť pomocou viditeľnej Cirkvi, v ktorej by boli ľudia zjednotení, aby s ňou a pomocou nej si všetci navzájom pomáhali pri rozdávaní božských plodov vykúpenia. Ako totižto Slovo chcelo použiť našu prirodzenosť, aby ľudí vykúpilo svojimi bolesťami a mukami, skoro tým istým spôsobom cez storočia používa svoju Cirkev, aby bezprestania pokračovalo začaté dielo¹¹. Teda ak chceme presne určiť a opísať túto ozajstnú Cirkev Kristovu — ktorá je Cirkvou svätou, katolíckou, apoštolskou a rímskou — nenájdeme nič vznešenejšie, väčšie a božskejšie nad výraz, ktorým sa volá „*Tajomným telom Ježiša Krista*“. Tento výraz vyplýva a priam vyrastá z učenia Písma svätého a svätých Otcov.

Cirkev je „telo“ jedno nerozdielne, viditeľné ...

Sväté knihy často hlásajú, že Cirkev je telo. Apoštol hovorí: „*Kristus je hlavou tela Cirkvi.*“¹² No ak je Cirkev telo, je potrebné, aby telo bolo jedno a nerozdielne podľa slov svätého Pavla: „*Mnohí sme jedným telom v Kristu.*“¹³ Ale musí byť nielen jedno a nerozdielne, lež aj konkrétne (skutočné) a viditeľné, ako tvrdí náš predchodca blahej pamäti Lev XIII. v okružnom liste Satis cognitum: „*Pretože Cirkev je telom, je viditeľná.*“¹⁴ Preto sú ďaleko od pravdy Božej tí, ktorí si predstavujú Cirkev tak, že ju nemožno ani dosiahnuť, ani vidieť, takže je, ako hovoria, iba čímsi „*duchovným*“, čo mnohé kresťanské spoločnosti, aj keď sa navzájom líšia vierou, medzi sebou spája neviditeľným putom. No telo si žiada i množstvo údov, ktoré majú byť medzi sebou pospájané tak, aby si navzájom pomáhali. Deje sa tu čosi podobného ako pri našom smrteľnom ústrojenstve. Keď trpí jeden úd, spolu s ním trpia i ostatné údy a zdravé údy sa ponáhľajú na pomoc nezdravým. Tak je to aj v Cirkvi. Jednotlivé jej údy

⁶ Rim. 5, 20.

⁷ Porovn. 2 Peter 1, 4.

⁸ Ef. 2, 3.

⁹ Ján 3, 16.

¹⁰ Porovn. Ján 1, 12.

¹¹ Porovn. 1. Vat. koncil: Uznesenie o Cirkvi, úvod

¹² Kol. 1, 18.

¹³ Rim. 12, 5.

¹⁴ Porovn. A. A. S. 28, 710.

nežijú pre seba, ale pomáhajú aj iným, vzájomne s nimi spolupracujú, poskytujúc jedny druhým posilu a prispievajúc k stále väčšiemu rozkvetu celého tela.

... zložené organicky a „hierarchicky“.

Okrem toho, tak ako v stvorenej prírode, sa telo neskladá s hocakej hromady údov, ale musí byť opatrené orgánmi čiže údmi, ktoré nemajú ten istý účel, ale sú primerane priradené, tak i Cirkev sa má najmä preto volať telom, lebo vyplýva zo správneho usporiadania a súvislej jednoty údov, ktoré sú medzi sebou rozdielne. Tak opisuje Cirkev i apoštol, keď hovorí: *„Ako v jednom tele máme mnoho údov, ale všetky údy nemajú to isté poslanie, tak sme všetci jedno telo v Kristovi a každý sme jeden druhému údmi.“*¹⁵

No preto si netreba myslieť, že túto organickú stavbu Cirkvi tvoria iba hierarchické stupne a že sa obmedzuje iba na ne. Podobne si netreba myslieť, ako tvrdí opačná mienka, že táto stavba pozostáva iba z charizmatických osôb, hoci Cirkvi nikdy nebudú chýbať kresťania, obdarení zázračnými darmi. Pravda, treba rozhodne trvať na tom, že všetci tí, ktorí majú účasť na posvätnnej moci, sú v tomto tele údmi prvotnými a hlavnými preto, že skrz nich na základe príkazu samého Vykupiteľa sa v nej bezprestania zachováva Kristov úrad učiteľský, kráľovský a kňazský. No naproti tomu keď cirkevní Otcovia chvália úrady, stupne, zamestnania, stavy, svätenia a úlohy, právom majú pred očami nielen tých, čo prijali nejakú vysviacku, ale aj všetkých tých, ktorí nasledujúc evanjeliové rady vedú buď život horlivej práce medzi ľuďmi alebo život skrytý v mlčaní alebo sa usilujú podľa svojej ustanovizne spojiť obidva druhy života; ba aj tých, ktorí hoci žijú vo svete, odhodlane a účinne sa venujú dielam milosrdenstva pomáhajúc telám alebo duším, a konečne tiež tých, ktorí žijú v čistom manželstve. Ba je nutné tiež pripomenúť, zvlášť v terajších časoch, že i otcovia a matky rodín, krstní otcovia a matky a najmä i laici, ktorí spolupracujú s cirkevnou hierarchiou na šírení kráľovstva Božského Vykupiteľa, zaujímajú v kresťanskej spoločnosti čestné miesto, i keď často skryté, a že aj oni môžu s pomocou Božou dosiahnuť najvyšší stupeň svätosti, ktorá podľa prisľúbenia Ježiša Krista nikdy nebude Cirkvi chýbať.

... obdarené živými orgánmi čiže sviatosťami.

Ako je celé ľudské telo obdarené vlastnými prostriedkami, pomocou ktorých sa stará o svoj život, zdravie, o svoj vlastný vzrast, tak i Spasiteľ ľudského pokolenia vo svojej nekonečnej добрote sa podivným spôsobom postaral o svoje tajomné telo sviatosťami, pomocou ktorých sa údy akoby neprerušenými stupňami milosti udržiujú od kolísky až po hrob a pomocou ktorých sa má pomáhať všetkým sociálnym potrebám celého tela. Veď tí, čo sa zrodili pre tento smrteľný život, v kúpeli svätého krstu sa nielen znovu rodia zo smrti hriechu a stávajú sa údmi Cirkvi, ale sú aj okrášení duchovným znamením (charakterom) a stávajú sa schopnými prijať iné sviatosti. Krizmou svätého birmovania veriaci dostávajú novú silu, aby bránili matku Cirkev a vieru, ktorú od nej prijali. Vo sviatosti pokánia zas údy Cirkvi, ktoré upadli do hriechu, dostávajú spasiteľný liek nielen preto, aby bolo postarané o ich spásu, ale aby sa odstránilo nebezpečenstvo náказы od iných údov tajomného tela, ba aby boli povzbudené k cnosti ...

To však ešte nie je dosť. Veď sviatosťou Eucharistie sa veriaci živia, posilňujú a spájajú nevýslovným Božím putom medzi sebou a s Božskou Hlavou celého tela. Konečne na smrť chorým milujúca matka Cirkev pomáha sviatosťou svätého pomazania a keď im aj vždy nevracia zdravie smrteľného tela, keďže vôľa Božia je iná, jednako ňou poskytuje chorým duším nebeský liek a tak odovzdáva nebu nových občanov, ktorí budú mať po celú večnosť účasť na Božej добрote. O sociálne potreby Cirkvi sa Kristus zvlášť postaral inými dvoma sviatosťami, sviatosťou manželského stavu, ktorou si manželia vzájomne vysluhujú milosť a postaral sa o vonkajší vzrast kresťanskej spoločnosti, ba čo viac, ňou je postarané aj o správnu a náboženskú výchovu potomstva, bez ktorej by toto tajomné telo bolo vystavené veľmi vážnym nebezpečenstvám. Sviatosťou posvätenia kňazstva sa napokon

¹⁵ Rim. 12, 4—5.

navždy zasväcujú Božej službe tí, ktorí majú obetovať eucharistickú hostiu, aby chlebom anjelov a pokrmom nebeského učenia živili zástupy veriacich, aby ich viedli Božími prikázaniami a radami a posilňovali inými nebeskými darmi. Pri tomto treba ešte poznamenať toto: Ako Boh už od počiatku vekov utvoril človeka a zaopatril jeho telo prostriedkami, potrebnými na podmanenie si stvorených vecí, aby sa rozmnožil a naplnil zem, tak od počiatku kresťanskej doby sa postaral o svoju Cirkev, dajúc jej vhodné prostriedky, aby ustála nespočetné nebezpečenstvám a naplnila nielen celý zemský okruh, ale aj nebeské kráľovstvo.

... utvorená z presne určených údov ...

Medzi údy Cirkvi sa však skutočne počítajú iba tí, ktorí vyznávajú pravú vieru prijali kúpeľ znovuzrodenia, a ani sa sami od seba biedne neodlúčili od ústrojenstva tohto tela a ani pre veľké priestupky neboli od neho oddelení zákonitou vrchnosťou. „*Lebo — apoštol hovorí— skrze jedného Boha sme my všetci pokrstení, aby sme boli jedno telo, či Židia, či pohania, či sluhovia, či slobodní.*“¹⁶ Ako teda v ozajstnom zhromaždení veriacich je iba jedno telo, jeden Duch, jeden Pán a jeden krst, tak možno mať iba jednu vieru.¹⁷ A tak, kto nechce poslúchať Cirkev, treba ho podľa príkazu Pánovho pokladať za pohana a mýtnika.¹⁸ Preto tí, ktorí majú inú vieru alebo sa spravujú inou vrchnosťou, nemôžu žiť v jednote takéhoto tela a preto ani v jeho Božom Duchu.

... nevyklučujú ani hriešnikov.

Nemáme sa však nazdávať, že telo Cirkvi, označené Kristovým menom, sa i v čase svojej pozemskej púte skladá iba z údov, vynikajúcich svätosťou, alebo z tých, ktorí sú Bohom predurčení pre večné blahoslavenstvo. K nekonečnému milosrdenstvu nášho Spasiteľa je treba totiž pripočítať, že teraz neodopiera miesto vo svojom tele tým, ktorým ho kedysi neodoprel pri svojej hostine.¹⁹ Veď nie každý priestupok — i keby to bol ťažký zločin — je taký, aby ako rozkol alebo blud alebo odpadlivosť svojou prirodzenosťou človeka odlúčil od tela Cirkvi. Všetok život nevyhasína ani v tých, ktorí hriechom síce stratili lásku a milosť Božiu, takže už nie sú schopní získať nadprirodzenú odmenu, ale ešte majú kresťanskú vieru a nádej a osvecovaní nebeským svetlom a vnútornými vnuknutiami aj popudmi Ducha svätého sú pobádaní k spasiteľnej bojovnosti, modlitbe a k pokániu za svoje hriechy. Nech sa teda všetci s hrôzou odvracajú od hriechu, ktorý poškvŕňuje mystické údy Vykupiteľove. Kto sa však biedne prehrešil, ale svojou zatvrdilosťou sa nestal nehodným spoločnosti veriacich, ten nech je prijatý s najväčšou láskou a nech všetci v ňom vidia chorý úd Ježiša Krista a preukazujú mu účinnú lásku. Je totiž lepšie — ako poznamenáva biskup hipponský— uzdraviť sa vo zväzku Cirkvi, ako byť od jej tela odseknutý ako neuzdraviteľný úd.²⁰ „*Dokiaľ je niektorá čiastka spojená s telom, netreba zúfať nad jej uzdravením, čo však je už odseknuté, to už nie je možné ani liečiť, ani uzdraviť.*“²¹

Cirkev je telo „Kristovo“.

Až dosiaľ, ctihodní bratia, sme v obšírnej úvahe videli, že Cirkev je zložená tak, že ju možno prirovnáť k telu. Teraz nám zostáva jasne a dôkladne vyložiť, prečo sa má volať nie akýmkoľvek telom, ale telom Ježiša Krista. Toto vyplýva z toho, že náš Pán je Zakladateľ. Hlava, Udržovateľ a Zachovávateľ tohto tajomného tela.

¹⁶ Kor. 12, 13

¹⁷ Porovn. Ef. 4, 5.

¹⁸ Porovn. Mat. 18, 17.

¹⁹ Porovn. Mat. 9, 11 ; Mar. 2, 16; Luk. 15, 2.

²⁰ August. Epist. CLVII, 3, 22, Migne, P. L. XXXIII, 686.

²¹ August. Ser m. CXXXVII, 1, Migne, P. L. XXXVIII, 754

Kristus je zakladateľom tohto tela.

Chcejúc krátko vyložiť, ako Kristus založil svoje sociálne telo, prichádzajú nám na pamäť slová nášho predchodcu blahej pamäti Leva XIII: „*Cirkev už síce predtým plánovaná, zrodila sa z boku druhého Adama, akoby spiaceho na kríži, a po prvý raz sa ľuďom predstavila slávnostným spôsobom na veľký deň Turíc.*“²² Naozaj, Božský Vykupiteľ začal stavbu mystického chrámu Cirkvi, keď učiac oznámil svoje prikázania; dokončil ju, keď bol ukrižovaný a oslávený a zjavil ju a svetu ohlásil, keď viditeľným spôsobom zoslal na učeníkov Utešiteľa Ducha svätého.

a) keď hlásal evanjelium ...

Naozaj, keď vykonal svoj kazateľský úrad, vyvolil si apoštolov a rozoslal ich tak, ako bol sám poslaný od Otca²³, ako učiteľov, správcov, tvorcov svätosti medzi veriacimi. Označil im hlavu a svojho zástupcu na zemi²⁴. Zjavil im všetky tie veci, ktoré počul od Otca²⁵. Určil aj krst²⁶, ktorým tí, čo uveria, mali byť vštepení do tela Cirkvi, a konečne na sklonku svojho života pri poslednej večeri ustanovil zázračnú sviatosť Eucharistie.

b) keď trpel na kríži ...

A že svoje dielo dokončil na dreve kríža, o tom svedčia mnohé nepretržité svedectvá svätých Otcov, ktorí poznamenávajú, že Cirkev sa zrodila na kríži z boku Spasiteľovho ako nová Eva, matka všetkých žijúcich²⁷. Veľký Ambróz, rozprávac o prebodnutom boku Kristovom, hovorí: „*A teraz sa stavia, teraz sa utvára, teraz sa zostrojuje, teraz sa buduje ... Teraz vzniká duchovný dom vo sväté kňazstvo.*“²⁸ Kto si túto posvätnú náuku nábožne uváži, ľahko môže spoznať dôvody, o ktoré sa opiera.

Nový zákon nastúpil na miesto zrušeného Starého zákona predovšetkým Vykupiteľovou smrťou. Vtedy bol krvou Ježiša Krista potvrdený zákon Kristov spolu so svojimi tajomstvami, zákonmi, ustanovizňami a svätými obradmi pre celý okruh sveta. Ved' dokiaľ Božský Spasiteľ kázal na malom území, — bol totiž poslaný iba k strateným ovciam Izraela²⁹ - súčasne platil i Zákon i Evanjelium³⁰. Ale na nástroji svojej smrti Ježiš zrušil Zákon a jeho predpisy³¹, pribil na kríž rukopis Starého zákona³² a vo svojej krvi, vyliatej za celé ľudské pokolenie, ustanovil Nový zákon.³³ „*Vtedy, — píše svätý Lev Veľký hovoriac o kríži Pánovom — sa zjavne prešlo od Zákona k Evanjeliu, od synagógy k Cirkvi, od mnohých obetí k jednej hostii, takže keď Pán vypustil dušu, náhle sa od vrchu až nadol roztrhla tá tajomná opona, ktorá zastierala vnútrajšok chrámu a sväté tajomstvo.*“³⁴

Na kríži teda zomrel Starý zákon, ktorý čoskoro mal byť pochovaný a smrtonosný³⁵, aby urobil miesto Novému zákonu, pre ktorý si Kristus vyvolil apoštolov za súcích vysluhovateľov³⁶. A náš Spasiteľ, hoci už v živote Panny bol ustanovený Hlavou celej ľudskej rodiny, práve z kríža plne zastáva úrad Hlavy vo svojej Cirkvi. „*Vítazstvom kríža*

²² Encykl. *Divinum illud*, A. A. S. XXIX, 648.

²³ Ján 17, 18.

²⁴ Porovn. Mar. 16, 18-19.

²⁵ Ján 15, 15; 17, 8, 14.

²⁶ Porovn. Ján 3, 5.

²⁷ Porovn. Gen. 3. 20.

²⁸ Ambróz in Luc. II, 87, Migne, P. L. XV, 1585

²⁹ Porovn. Mat. 15, 24.

³⁰ Porovn. svätý Tomáš I-II, 103, a. 3, ad 2.

³¹ Porovn. Ef. 2, 15.

³² Porovn. Kol. 2, 14.

³³ Porovn. Mat. 26, 28; 1 Kor. 11

³⁴ Lev Veľký, Srm. LXVII, 34. Migne, P. L. IV, 374.

³⁵ Porovn. Hier. a August, Epist. CXII, 14 a CXVI, 16; Migne, P. L. X X I I , 924 a 924; svätý Tomáš I-II , 103, 3, k 2; 4 k 1; Conc. Fror. Pro Jacob , Mansi XXX, 1738.

³⁶ Porovn. 2 Kor. 3, 6.

totiž — ako hovorí Anjelský učiteľ všetkých — *si zaslúžil moc a vládu nad národmi.*³⁷ Tou istou smrťou nesmierne rozmnožil poklad milosti, ktoré teraz, keď panuje v nebi, bez prerušenia rozdáva svojim smrteľným údom. Krvou, vyliatou na kríži učinil, aby po odstránení prekážky Božieho hnevu mohli zo Spasiteľových prameňov tiecť, pre spásu ľudí a najmä pre veriacich, všetky nebeské dary, najmä duchovné dary Nového a večného zákona. Na dreve kríža si získal konečne svoju Cirkev, t. j. všetky údy svojho tajomného tela, lebo by sa neboli spojili s týmto tajomným telom v kúpeli svätého krstu inak ako pomocou spasiteľnej sily kríža, v ktorej by však už úplne patrili pod moc Kristovu.

Ak sa teda náš Spasiteľ svojou smrťou podľa plného a nezmenšeného významu slova stal hlavou Cirkvi, práve tak bola Cirkev obohatená tou hojnosťou darov Ducha svätého, ktorými bola ona sama Božsky osvietená odvtedy, keď bol Syn človeka vyvýšený a oslávený na kríži svojich bolestí. Vtedy naozaj, ako poznamenáva svätý Augustín³⁸, sa roztrhnutím chrámovej opony stalo, že rosa darov Ducha svätého, ktorý až dosiaľ zostupoval len na rúno (Gedeonovo), t. j. na židovský národ, po vysušení a opustení rúna hojne ovlažovala celú zem, t. j. katolícku Cirkev, ktorá nesmie byť obmedzená nijakými hranicami ani pleti ani územia.

Ako teda v prvom okamihu vtelenia Syn večného Otca ozdobil plnosťou Ducha svätého ľudskú prirodzenosť, s ktorou sa podstatne zjednotil, aby bola schopným nástrojom Božstva v krvavom diele vykúpenia, tak v hodine svojej drahocennej smrti chcel, aby jeho Cirkev bola obohatená najhodnotnejšími darmi Ducha svätého, Tešiteľa a aby sa tak pri rozdávaní ovocia vykúpenia stala súcim a trvalým vteleného Slova. Cirkev vydávaním zákonov, vyučovaním, spravovaním a vysluhovaním sviatostí má nadprirodzenú silu a platnosť budovať Kristovo telo. Ježiš Kristus, trpiaci na kríži, otvoril svojej Cirkvi prameň tých Božích darov, na základe ktorých ona nikdy nemôže ľuďom predkladať bludnú náuku, a pomocou pastierov, osvietených Bohom, ich vedie po ceste spásy a sprostredkuje im hojnosť nebeských darov. Ak si teda bedlivo uvážime všetky tieto tajomstvá kríža, nebudú nám nejasnými slová, ktorými apoštol učí Efezanov, že Kristus svojou krvou spojil v jedno Židov i pohanov „*zbúrajúc*“ ... svojím telom ... „*priehradnú stenu*“, ktorá rozdeľovala dva národy, a že tiež zrušil Starý zákon, „*aby v sebe samom z dvoch vytvoril jedného človeka*“, totižto Cirkev, a „*zmieril oboch v jednom tele s Bohom skrze kríž.*“³⁹

c) Vyhlásením Cirkvi v deň Turíc.

A tú Cirkev, ktorú založil svojou krvou, posilnil v deň Turíc zvláštnou silou, zoslanou z neba. Na nebesia vystúpil, až keď vo svojom úrade slávnostne ustanovil toho, ktorého už predtým označil za svojho zástupcu. Sediac po pravici Otcovej chcel svoju Cirkev zjaviť a ohlásiť viditeľným zostúpením Ducha svätého v hukote prudkého vetra a v ohnivých jazykoch.⁴⁰ Ako jeho samého na začiatku jeho apoštolského poslania zjavil Otec skrze Ducha svätého, ktorý na neho zostúpil a na ňom zotrval v podobe holubice⁴¹, tak isto na začiatku svätého kazateľského poslania apoštolov Kristus Pán poslal z neba svojho Ducha, ktorý dotykom ohnivých jazykov ako Božím prstom označil nadprirodzené poslanie a úlohy Cirkvi.

³⁷ Porovn. svätý Tomáš III. 42, 1.

³⁸ Porovn. O dedičnom hriechu XXV, 29, Migne, P. L. XL1V, 400.

³⁹ Porovn. Efez, 2, 14—16.

⁴⁰ Porovn. Skutky ap. 2. 1-4

⁴¹ Porovn. Luk. 3, 22; Marek 1. 10.

Kristus je hlavou tohto tela.

Na druhom mieste tajomné telo Cirkvi sa preto právom zdobí Kristovým menom, lebo naozaj všetci majú Krista pokladať za jej hlavu. „*On je*“, ako hovorí svätý Pavol, „*hlavou tela Cirkvi.*“⁴² On je hlavou, z ktorej celé telo, náležite utvorené, rastie a vzráha sa vo svojej vlastnej výstavbe.⁴³

Istotne viete, ctihodní bratia, ako krásne a skvele o tomto predmete písali učenci scholastickej teológie, najmä Anjelský učiteľ všetkých. Bezpochyby je Vám známe, že dôvody, ktoré on uvádza, verne súhlasia so zásadami svätých Otcov, ktorí nakoniec neprinášali vo svojich vysvetleniach a úvahách nič iného ako Božie výroky Písma svätého.

a) pre svoje vznešené postavenie.

Radi teda o tom krátko povieme na osov všetkých. Predovšetkým je zrejmé, že Syn Boha a preblahoslavenej Panny sa má volať hlavou Cirkvi pre svoje celkom mimoriadne vznešené postavenie. Naozaj, ten kto stojí na vyvýšenom mieste ako Boh Kristus, ktorého treba pokladať za prvorodeného zo všetkého stvorenia⁴⁴; veď je slovo večného Otca. Kto kedy bol postavený na vyšší vrchol, ako Kristus človek, ktorý narodený z Panny bez poškrvny, je pravý a prirodzený Syn Boží a pre zázračné a slávnostné vzkriesenie, ktorým zvíťazil nad smrťou, je „*prvorodeným z mŕtvych?*“⁴⁵ Kto konečne bol postavený do vznešenejšej výšky ako ten, ktorý naozaj podivným spôsobom spojil zem s nebom ako „*jediný prostredník medzi Bohom a ľuďmi.*“⁴⁶ On, povýšený na kríži ako na tróne milosrdenstva, pritiahol k sebe všetko⁴⁷ a vyvolený za syna človeka medzi tisícami, je milovaný od Boha viac ako všetci ľudia, všetci anjeli a všetky stvorené veci.⁴⁸

b) pre vladársku moc.

Keďže Kristus zaujíma také vznešené miesto, jedine on riadi a spravuje Cirkev. Preto sa aj z toho dôvodu podobá hlave. A naozaj ako hlava — aby sme použili slová svätého Ambróza — je „*kráľovskou baštou*“ tela⁴⁹, a pretože je obdarený lepšími darmi, on riadi všetky údy, nad ktoré vyčnieva práve preto, aby mal o ne starosť⁵⁰. Tak božský Vykupiteľ má vo svojich rukách zvrchovanú vládu nad kresťanstvom. A pretože riadiť nejakú ľudskú spoločnosť neznamená nič iné, ako prozreteľne viesť ľudí k ich cieľu vhodnými prostriedkami a správnymi zásadami⁵¹, ľahko sa dá vidieť, ako náš Spasiteľ, ktorý sa predstavuje ako vzor a príklad dobrých pastierov⁵², vykonáva všetky tieto úlohy naozaj podivne. Veď keď sa ešte zdržoval na tomto svete, učil nás zákonmi, radami a napomenutiami, slovami, ktoré nikdy nepominú a ktoré budú pre ľudí každého veku duchom a životom⁵³. Okrem toho udelil apoštolom a ich nástupcom trojakú moc: učiť, spravovať a viesť ľudí k svätosti a túto moc, presne vymedzenú príkazmi, právami a povinnosťami, ustanovil za prvý zákon pre celú všeobecnú Cirkev.

⁴² Kol. 1, 18.

⁴³ Porovn. E fez. 4, 16; Kol. 2, 19

⁴⁴ Kol. 1, 15.

⁴⁵ Kol. 1, 18.

⁴⁶ Tim. 2, 15.

⁴⁷ Porovn. Ján 12, 32.

⁴⁸ Porovn. Cyril Alex., Comp. in Joh. I, 4; Migne, P. G. LXXIII, 69; svätý Tomáš I. 20, 4 k 1.

⁴⁹ Hexaem. VI, 55; Migne, P. L. XIV, 265.

⁵⁰ Porovn. svätý Augustín De Agon. Christi. XX, 22; Migne, P. L. XI, 301.

⁵¹ Porovn. svätý Tomáš I, 22, 1-4.

⁵² Porovn. Ján 10, 1-18; Peter 4, 1-5.

⁵³ Porovn. Ján 6. 63.

... ktorú vykonáva jednak spôsobom tajomným a mimoriadnym ...

No náš božský Spasiteľ aj sám priamo riadi a spravuje spoločnosť, ktorú založil. Ved' vládne v myšliach a dušiach ľudí a ohýba a donucuje pod svoju vôľu aj odbojnú myseľ. „*Srdce kráľovo je v ruke Božej, On ho nakloňuje, kdekoľvek chce.*“⁵⁴ Touto vnútornou vládou on ako pastier a biskup našich duší⁵⁵, nielen že sa stará o jednotlivcov, ale dbá aj o Cirkev všeobecne, jednak tým, že osvecuje a posilňuje tých, ktorí ju spravujú, aby verne a užitočne plnili svoje úlohy, jednak tým, že z materinského lona Cirkvi vzbudzuje — najmä v ťažkých okolnostiach mužov a ženy, ktorí sa skvejú žiarou svätosti a dáva ich za príklad ostatným veriacim pre vzrast svojho tajomného tela. Okrem toho Kristus so zvláštnou láskou vždy hľadá na svoju neporušenú nevestu, ktorá sa trápi v tomto pozemskom vyhnanstve. Ak ju vidí v nebezpečenstve, zachráni ju z prívalu víchric buď priamo sám alebo skrze anjelov alebo pomocou tej, ktorú vzývame ako Pomocnicu kresťanov, ako i pomocou iných nebeských ochrancov a po utíšení rozbúreného mora ju zahrnie tým pokojom, „*ktorý prevyšuje každé pochopenie.*“⁵⁶

... jednak spôsobom viditeľným a riadnym skrze rímskeho biskupa ...

Netreba sa však domnievať, že jeho vláda je vyčerpaná len neviditeľným a mimoriadnym spôsobom⁵⁷, naopak, božský Vykupiteľ spravuje svoje tajomné telo aj viditeľným a riadnym spôsobom pomocou svojho zástupcu na zemi. Ved' viete, ctihodní bratia, ako Kristus Boh potom, keď sám osobne spravoval „*svoje malé stádo*“⁵⁸, počas svojej smrteľnej púte, keď už mal zakrátko opustiť svet a vrátiť sa k Otcovi, zveril kniežatú apoštolov viditeľnú správu celej spoločnosti, ktorú založil. Súc múdrosť sama, nemohol sociálne telo Cirkvi, ktoré založil, nechať bez viditeľnej hlavy. A túto pravdu nemožno napadnúť ani tvrdením, že ustanovením primátu právomoci (jurisdikcie) v Cirkvi toto mystické telo dostalo dve hlavy. Peter totižto svojím primátom je iba Kristovým zástupcom, a tak toto Telo má iba jednu hlavnú hlavu, totižto Krista, ktorý hoci sám osobne neprestáva tajomne spravovať Cirkev, predsa ju viditeľným spôsobom spravuje pomocou toho, ktorý tu na zemi zastupuje jeho osobu. Po svojom nanebovstúpení ju totižto nenechal vystavenú len na sebe, lež i na Petrovi ako na viditeľnom základe. A že Kristus a jeho zástupca tvoria jedinu hlavu, to slávnostne učil aj náš predchodca nesmrteľnej pamäti Bonifác VIII. v apoštolskom liste *Unam Sanctam*⁵⁹ a jeho zástupcovia nikdy neprestali opakovať to isté učenie.

V nebezpečnom blude sa teda nachádzajú tí, ktorí sa domnievajú, že sa môžu pridržať Krista, hlavy Cirkvi, ale nemusia verne stáť pri jeho zástupcovi na zemi. Ak totiž odstránia túto viditeľnú hlavu a roztrhajú viditeľné putá jednoty, zatemnia a znetvoria tajomné telo Vykupiteľovo natoľko, že ho už nebudú môcť ani zbadať ani nájsť tí, ktorí hľadajú prístav večnej spásy.

... a v jednotlivých cirkvách pomocou biskupov.

Ale to, čo sme tu povedali o Cirkvi všeobecnej, treba tvrdiť aj o jednotlivých kresťanských spoločnostiach ako východného obradu, tak i latinského, ktoré tvoria jedinu katolícku Cirkev. Aj tie spravuje Ježiš Kristus slovom a autoritou príslušného biskupa. Preto je treba biskupov pokladať za vynikajúcejšie údy všeobecnej Cirkvi, keďže sú spojení s božskou Hlavou celého tela naozaj zvláštnym putom — preto sa právom volajú „*hlavnými čiasťkami údov Pánových*“⁶⁰ a vo svojom biskupstve sú ozajstnými pastiermi, ktorí vedú a v Kristovom mene spravujú stádo, určené každému z nich⁶¹. No keď to robia, nie sú celkom nezávislí, lež sú podriadení náležitej autorite rímskeho biskupa, hoci majú riadnu právomoc jurisdikčnú, ktorú dostali priamo od samého najvyššieho Veľkňaza. Preto si

⁵⁴ Prísl. 21, 1.

⁵⁵ 1 Peter 2, 25.

⁵⁶ Filip. 4. 7.

⁵⁷ Porovn. Lev XIII., Satis cognitum: A. S. S. XXVIII. 728.

⁵⁸ Luk. 12, 32.

⁵⁹ Porovn. Corp. iur. Can., Extr. comm. 1, 8, 1.

⁶⁰ Greg. Veľký, Moral. XIV, 35, 43; Migne, P. L.

⁶¹ Porovn. Vat. snem, Const de Eccl., cap. 3.

ich má ľud ctíť ako nástupcov apoštolov, ustanovených Bohom.⁶² Na biskupov, posvätených krizmou Ducha svätého, sa viac ako na najvyšších vládcov tohto sveta vzťahuje výrok: „*Nedotýkajte sa mojich pomazaných.*“⁶³

Preto nás veľmi bolí, keď počúvame, že nemálo našich bratov v biskupskom úrade, jedine preto, že naozaj zo srdca slúžia za príklad stádu⁶⁴ a statočne a verne strážia zverený „*poklad viery*“⁶⁵ a že horlivo bránia najsvätejšie zákony, vytesané Bohom do ľudských duší, a podľa príkladu najvyššieho pastiera bránia zverené stádo od hladných vlkov, trpia prenasledovanie a sužovanie, namierené proti nim, ale — a to je pre nich ukrutnejšie a ťažšie — aj proti ovečkám, zvereným ich starostlivosti, proti ich spoločníkom v apoštoláte, ba aj proti pannám, zasväteným Bohu. Pokladajúc túto krivdu za spáchanú na nás samých, opakujeme vážne slová svojho predchodcu Gregora Veľkého, nesmrteľnej pamäti: „*Našou ctou je česť všeobecnej Cirkvi; našou ctou je pevná odhodlanosť našich bratov; vtedy sa cítíme naozaj uctenými, keď nikomu z nich nie je upretá povinná česť.*“⁶⁶

c) Pre vzájomné potreby.

No hoci je to tak, nemáme si myslieť, že Kristus ako hlava, pretože stojí na takom vznešenom mieste, nechce pomoc tela. O tomto tele totiž platí to, čo svätý Pavol tvrdí o ľudskom tele: „*Hlava nemôže povedať nohám: Nie ste mi potrebné.*“⁶⁷ Pravda, je celkom zjavné, že kresťania naskrz potrebujú pomoc božského Vykupiteľa, lebo on sám povedal: „*Bezo mňa nič nemôžete učiniť*“⁶⁸ a podľa učenia apoštolov každý vzrast tohto tajomného tela závisí od hlavy, Krista⁶⁹, no jednako, hoci sa to zdá celkom zvláštne, pevne sa treba pridížať i toho, že aj Kristus potrebuje svoje údy. Predovšetkým ich potrebuje ten, ktorý zastupuje osobu Ježiša Krista. Rímsky biskup si musí v mnohom zavolať na pomoc aj iných, aby nebol úplne zavalený ťarchou pastierskeho úradu. Jemu musí denne pomáhať celá Cirkev svojimi modlitbami. Okrem toho náš Spasiteľ, pretože sám neviditeľným spôsobom spravuje Cirkev, chce, aby mu údy jeho tajomného tela pomáhali pri vykonávaní vykupiteľského diela. Nedeje sa to pravda preto, ako by to on potreboval, ako by bol slabý, lež preto, lebo to sám tak ustanovil na väčšiu česť svojej neporušenej Nevesty. Keď totiž zomieral na kríži, odovzdal svojej Cirkvi bez akéhokoľvek jej pričinenia nesmierny poklad vykúpenia. Naopak, pri rozdávaní tohto pokladu on sa s ňou nielenže spája pri posväcovaní iných, ale chce, aby toto posvätenie akosi vyvieralo aj z jej činnosti. Je to zaiste úžasné tajomstvo a nikdy nie dostatočne pochopené: že totiž spása mnohých závisí od modlitieb a dobrovoľných sebazapieraní, ktoré na seba berú údy tajomného tela Ježiša Krista, a od spoluúčinkovania pastierov a veriacich, najmä otcov a matiek rodiny, s božským Spasiteľom.

K dôvodom, ktoré sme práve vyložili a z ktorých vyplýva, že Ježiš sa má volať hlavou svojho sociálneho tela, treba pridať iné tri, ktoré sú navzájom úzko spojené.

d) Pre podobnosť údov a hlavy.

Začíname z podobnosti, ktorú pozorujeme medzi telom a hlavou, pretože sú tej istej prirodzenosti. K tomu treba poznamenať, že naša prirodzenosť, hoci je nižšia ako anjelská, jednako z dobrotivosti Božej anjelskú prirodzenosť prevyšuje. „*Kristus totiž*“, ako hovorí svätý Tomáš Akvinský, „je hlavou anjelov. Veď anjelov prevyšuje aj podľa ľudskej prirodzenosti ... Ďalej tiež ako človek anjelov osvecuje a na nich vplýva. Pokiaľ však ide o prirodzenú podobnosť, Kristus nie je hlavou anjelov, lebo na seba nevzal anjelskú prirodzenosť, lež podľa apoštola, „*semeno*

⁶² Porovn. C. i. Cf, can. 329, 1

⁶³ 1. Paralip. 16, 22; Žalm 104, 15.

⁶⁴ 1. Pet. 5, 1.

⁶⁵ Porovn. 1. Tim. 6, 20.

⁶⁶ Porovnaj hp. ad Euleg. 30; Migne, P. L. LXXVII, 9

⁶⁷ 1. Kor. 12, 21.

⁶⁸ Ján 15, 5.

⁶⁹ Porovn. Ef. 4, 16; Kol. 2, 19.

*Abrahámovo.*⁷⁰ Kristus však na seba vzal nielen našu prirodzenosť, ale stal sa i našim príbuzným v tele krehkom a schopnom trpieť a umrieť. No keď Slovo „*zmarilo seba a vzalo na seba podobu sluhu*“⁷¹, učinilo to aj preto, aby svojich bratov podľa tela urobilo účastnými Božej prirodzenosti⁷² a to tu v pozemskom vyhnanstve posväcujúcou milosťou a v nebeskej vlasti účasťou na večnej blaženosti. Jednorodný Syn večného Otca totiž preto chcel byť synom človeka, aby sme sa my pripodobnili obrazu Syna Božieho⁷³ a obnovili sa podľa obrazu toho, ktorý nás stvoril.⁷⁴ Tak všetci tí, ktorí sa honosia menom kresťana, sa majú nielen dívať na nášho božského Spasiteľa ako na najvyšší najdokonalejší vzor všetkých cností, ale majú sa aj pripodobniť jeho životu a učeniu vo vlastných mravoch tým, že sa usilovne vyhýbajú hriechu a cvičia sa v cnostiach, aby pri Pánovom príchode sa mu stali podobnými v sláve, vidiac ho, ako je.⁷⁵ Ježiš Kristus chce, aby mu bolo podobné celé telo Cirkvi, práve tak ako chce, aby sa mu podobali jednotlivé údy. To sa však stáva vtedy, keď Cirkev, idúc po stopách svojho Zakladateľa, učí, riadi a obetuje božskú obetu. Okrem toho, keď nasleduje evanjeliové rady, ukazuje na sebe obraz Vykupiteľovej chudoby, poslušnosti a panenstva. Mnohonásobnými a rozmanitými ustanovizňami, ktorými sa ozdobuje ako drahokamami, ukazuje Krista či už rozjímajúceho na vrchu, či už učiaceho ľud, či už uzdravujúceho chorých a ranených, či už upravujúceho hriešnikov na dobrú cestu a vôbec všetkým dobro činiaceho. Teda nie div, keď i Cirkev, kým ostáva tu na zemi, napodobňujúc Krista musí prestať prenasledovania, utrpenia a bolesti.

e) Pre plnosť nadprirodzených darov.

Okrem toho treba Krista pokladať za hlavu Cirkvi aj preto, lebo i jeho tajomné telo čerpá z plnosti jeho nadzemských darov a dokonalostí, ktorými on oplýva. Naozaj - poznamenávajú mnohí cirkevní Otcovia — ako hlava nášho smrteľného tela je obdarená všetkými zmyslami, kým ostatné časti našej telesnej prirodzenosti cítia iba hmat, tak sa aj v hlave kresťanskej spoločnosti, v Kristovi, skvejú všetky cnosti, dary a charizmy, nachádzajúce sa v tejto spoločnosti. „*Zapáčilo sa (Otcovi), aby v ňom prebývala všetka plnosť*“⁷⁶ Ozdobujú ho tie nadprirodzené dary, ktoré sprevádzajú hypostatické spojenie (t. j. spojenie Božej a ľudskej prirodzenosti v jednej osobe Pána Ježiša Krista) lebo v ňom prebýva Duch svätý takou plnosťou milosti, že si nemožno od nej väčšej predstaviť. Jemu bola daná všetka moc nad celým telom.⁷⁷ Prehľadné sú v ňom „*všetky poklady múdrosti a poznania.*“⁷⁸ Aj poznanie, aj nazeranie (t. j. stav videnia Boha z tváre na tvár) je v ňom také dokonalé, že aj svojím rozsahom aj svojou jasnosťou naskrz prevyšuje blaživé poznanie, ktoré majú všetci svätí v nebi. A konečne je natoľko plný milosti a pravdy, že z jeho nevyčerpatelnej plnosti všetci prijímame.⁷⁹

f) Pre vplyv na údy.

No tieto slová učeníka, ktorého Ježiš zvlášť miloval, nás pobádajú rozobrať i posledný dôvod, ktorý nás zvlášť núti uznať, že Kristus je hlavou svojho tajomného tela. Ako sa nervy rozbiehajú z hlavy do všetkých údov nášho tela a dávajú im schopnosť cítiť a hýbať sa, tak i náš Spasiteľ vlieva do svojej Cirkvi svoju silu a schopnosť. Tým sa stáva, že veriaci jasnejšie poznávajú Božie veci a dychtivejšie po nich túžia. Z Krista sa rozlieva do tela Cirkvi všetko svetlo, ktorým Boh osvecuje veriacich, a všetka milosť, ktorou sa stávajú svätými, ako je svätým on sám. Kristus osvecuje svoju Cirkev. Kristus osvecuje celú svoju Cirkev. Dokazujú to nespočetné miesta Písma svätého a svätých

⁷⁰ Comm. in ep. ad Eph., cap. I, lect. 8; Hebr. II, 16-17.

⁷¹ Filip. 2, 7.

⁷² Porovn. 2 Peter 1,1

⁷³ Porovn. Rim. 8, 29.

⁷⁴ Porovn. Kol. 3, 10.

⁷⁵ Porovn. 1 Ján 3, 2.

⁷⁶ Kol. 1, 19.

⁷⁷ Porovn. Ján 17, 2.

⁷⁸ Kol. 2, 3.

⁷⁹ Porovn. Ján 14—16.

Otcov. „Boha nikto nikdy nevidel, jednorodný Syn, ktorý je v lone Otcovom, ten nám to zjavil.“⁸⁰ Príduc od Boha ako učiteľ,⁸¹ aby vydal svedectvo o pravde⁸², tak osvietil svojím svetlom prvotnú apoštolskú Cirkev, že knieža apoštolov zvolalo: „Pane, ku komu by sme mali ísť? Ty máš slová večného života.“⁸³ Z neba pomáhal evanjelistom, takže — ako údy Kristove — písali len to, čo diktovala hlava.⁸⁴ On je však pôvodcom našej viery aj dnes, v tomto pozemskom vyhnanstve, tak ako bude jej zavŕšiteľom v nebeskej vlasti.⁸⁵ On vlieva do veriacich svetlo viery. On nadprirodzenými darmi vedy, rozumu a múdrosti božsky obohacuje pastierov a učiteľov a najmä svojho zástupcu na zemi, aby verne strážili poklad viery, aby ho neohrozene bránili, nábožne vysvetľovali a bedlivo oživovali. On konečne, hoci neviditeľne, predsedá cirkevným koncilom a vedie ich.⁸⁶

Kristus, pôvodca svätosti.

Kristus je pôvodca i tvorca svätosti. Nejestvuje totiž nijaký spasiteľný skutok, ktorý by nepochádzal od neho ako od najvyššieho prameňa. „Bezo mňa“ — povedal — „nemôžete nič urobiť.“⁸⁷ Či naša duša cíti bolesť nad spáchanými hriechmi a robí pokánie, či sa v detinskej bázni a dôvere obracia k Bohu, vždy nás vedie jeho sila. Milosť a láska pochádzajú z jeho nevyčerateľnej plnosti. Naš Spasiteľ ustavične obohacuje všetky údy svojho tajomného tela, najmä zvlášť vynikajúce údy, darmi rady, sily, bázne a nábožnosti, aby celé telo ustavične viac a viac rástlo vo svätom a neporušenom živote. A keď Cirkev vonkajšími obradmi vysluhuje sviatosti, účinok v duši spôsobuje on.⁸⁸ Podobne on živí vykúpených vlastným telom a krvou a tým utišuje rozbúrené a odbojné hnutia mysle. On v nás rozmnožuje milosť a pripravuje dušiam i telám budúcu slávu.

Boží dobroty údom svého mystického Těla jen v tom smyslu, že je vyprošuje od Věčného Otce svými vroucími modlitbami a tím, že své rány ukazuje jak v Eucharistické hostii na zemi, tak i oslavené v nebi, nýbrž i v tom smyslu, že pro jednotlivce vybírá, určuje a rozdíli jednotlivé milosti podle míry daru Kristova

Tieto poklady Božej dobroty udeľuje údom svojho tajomného tela nielen tak, že im ich od večného Otca vyprosuje modlitbami a ukazovaním svojich rán ako eucharistický obetný baránok na zemi ako aj oslávený v nebi, ale tiež tým, že on sám vyberá, určuje a rozdáva každému milosti „podľa miery akou nás obdaroval Kristus.“⁸⁹ Z toho vyplýva, že čerpajúc silu z božského Vykupiteľa ako z hlavného prameňa „je celé telo, pevne zviazané a pospájané všetkými oživujúcimi spojivami, podľa činnosti primeranej každej časti, rastie a buduje sa v láske.“⁹⁰

Kristus - Udržovateľ svojho tela.

Ctihodní bratia! To čo sme vyššie vyložili — načrtnúc krátko aj spôsob ako Ježiš Kristus chce, aby jeho hojné dary prúdili z jeho vlastnej Božej plnosti do Cirkvi a aby sa mu tak stala čo najviac podobnou — tak toto vysvetlenie nám pomáha vysvetliť tretí dôvod, pre ktorý sa sociálne telo Cirkvi honosí Kristovým menom. Tento dôvod spočíva v tom, že sám náš božský Spasiteľ udržuje spoločnosť, ktorú založil. Ako hlboko a dôvtipne poznamenáva Bellarmin⁹¹, tento prívlastok tela Kristovho sa nemá len tak vysvetľovať, že Kristus sa má volať hlavou svojho tajomného tela, ale tiež tak, že Cirkev udržuje a v nej žije, takže ona určitým spôsobom jestvuje ako druhá osoba

⁸⁰ Ján 1, 18

⁸¹ Porovn. Ján 3. 3.

⁸² Tamtiež 18, 37

⁸³ Tamtiež 6, 69.

⁸⁴ Porovn. August., De cons. evang. I, 35, 54; Migne, P. L. XXXIV, 1070.

⁸⁵ Porovn. Žid. 12, 2.

⁸⁶ Porovn. Cyr. Alex., Ep. 55, de Symb.; Migne, P. L. LXVII, 293.

⁸⁷ Ján 15, 5.

⁸⁸ Porovn. svätý Tomáš III, q. 64, a. 3.

⁸⁹ Ef. 4, 7.

⁹⁰ Ef. 4. 16; porovn. Kol. 2, 19.

⁹¹ Porovn. De Rom. Pont. 1, 9; De Concil. II. 19.

Kristova. To isté tvrdí aj Učiteľ národov, keď v Liste Korinťanom bez akéhokoľvek prídavku volá Cirkev „Kristom“⁹² napodobňujúc tak samého Majstra, ktorý na neho zavolať z neba vtedy, keď prenasledoval Cirkev; „Šavol, Šavol, prečo ma prenasleduješ?“⁹³ Ba keď veríme sv. Gregorovi Nyssenskému, apoštol viackrát volá Cirkev „Kristus.“⁹⁴ A nie je Vám, ctihodní bratia, neznámy ani výrok svätého Augustína: „Kristus hlása Krista.“⁹⁵

a) Svojím účinkovaním v Cirkvi.

Toto vznešené meno sa však nemá chápať tak, ako by celej Cirkvi prináležalo to vznešené puto, ktorým Kristus vzal na seba jednu určitú ľudskú prirodzenosť, lež spočíva v tom, že náš Spasiteľ natoľko zdieľa s Cirkvou svoje vlastné bohatstvá, že ona celým svojím spôsobom života viditeľným aj neviditeľným, predstavuje najdokonalejší obraz Kristov. Veď skrze zákonité poslanie, ktorým Kristus poslal do sveta apoštolov, ako bol on sám poslaný od Otca⁹⁶, on sám skrze Cirkev krstí, učí, rozväzuje, zväzuje, prináša obeť a posväcuje.

b) Dávajúc jej Ducha svätého, ktorý je jeho Duchom ...

No, skrze ten vznešený, celkom vnútorný a nadzemský dar, ktorý sme vyššie načrtli, keď sme hovorili o vplyve hlavy na údy, Ježiš Kristus oživuje svoju Cirkev svojím nadprirodzeným životom, prenikajúc svojou božskou silou celé jej telo a živiak a udržujúc jednotlivé jej údy, ako vinič živí a oplodňuje svoje ratoliestky.⁹⁷ Keď si všímame ten božský, Kristom daný princíp (pôvod) života a cností, ktorý je prameňom každého udelenia stvorenej milosti, ľahko spoznáme, že ním nie je nič iné ako Utešiteľ Duch, ktorý vychádza od Otca a Syna a ktorý sa zvláštnym spôsobom nazýva „Duch Kristov“ alebo „Duch Synov.“⁹⁸ Týmto Duchom milosti a pravdy ozdobil Boží Syn svoju dušu v nepoškvrnenom lone Panny. Je radosťou tohto Ducha prebývať vo vznešenej duši Vykupiteľovej ako vo svojom vyvolenom chráme. Tohto Ducha nám zaslúžil Kristus, keď na kríži vylial svoju krv. Tohto Ducha Kristus dal — vdýchnuc na apoštolov — svojej Cirkvi, aby odpúšťala hriechy.⁹⁹ No kým Kristus dostal tohto Ducha bez miery¹⁰⁰, údom tajomného tela je rozdávaný len podľa miery darovania Kristovho z plnosti toho istého Krista¹⁰¹. Po svojom oslavení skrze kríž Kristus vo veľkej hojnosti vylieva svojho Ducha na Cirkev, aby jej jednotlivé údy zo dňa na deň boli podobnejšie Vykupiteľovi. Duch Kristov nás učinil adoptívnymi dieťkami Božími¹⁰², aby sme niekedy všetci s „odhalenou tvárou hľadeli ako v zrkadle na Pánovu slávu a Pánov Duch nás premenil na taký istý, čoraz slávnejší obraz.“¹⁰³

c) A dušou tajomného tela.

Tomuto Duchu Kristovmu ako neviditeľnému zdroju života treba tiež pripísať spojenie všetkých častí tela medzi sebou a s ich vznešenou Hlavou, lebo on je celý v Hlave, celý v tele a celý v jednotlivých údoch. S týmito spoluúčinkuje rozmanitým spôsobom podľa ich rozličných úloh a väčšieho alebo menšieho stupňa duchovnej dokonalosti. Tento nebeský duch života je zdrojom všetkej životnej a účinnej spasiteľnej činnosti v rozličných častiach tajomného tela. No, hoci je osobne prítomný vo všetkých tajomných údoch a v nich božsky účinkuje, jednako v nižších častiach účinkuje aj pomocou údov vyšších. Hoci Duch svätý dáva dychom svojej milosti stále

⁹² 1 Kor. 12, 12

⁹³ Skut. ap. 19, 4; 22, 7; 26, 14.

⁹⁴ Porovn. Greg. Nyss., De vita Motsis: Migne, P.L. XLIV, 385.

⁹⁵ Porovn. Serm. CCCLIV, 1; Migne. P. L. XXXIX, 1563.

⁹⁶ Porovn. Ján 17, 18; 20, 21.

⁹⁷ Porovn. Lev. XIII., Sapientie Christianae: A. S. S. XXII, 392, Satis cognitum: Tamtiež XXVIII, 710.

⁹⁸ Rim. 8, 9; 2 Kor. 3, 17; Gal. 4, 6.

⁹⁹ Porovn. Ján 20. 22.

¹⁰⁰ Tamtiež 3, 34.

¹⁰¹ Porovn. Ef. 1, 8; 4. 7.

¹⁰² Porovn. Rim. 8, 14-17; Gal. 4, 6—17.

¹⁰³ Porovn. 2 Kor. 3, 18

nový vzrast Cirkvi, avšak nechce svojou posväcujúcou milosťou prebývať v tých údoch, ktoré sú celkom oddelené od tohto tela. Túto prítomnosť a účinkovanie Ducha svätého s jasnou stručnosťou vyjadril náš predchodca nesmrteľnej pamäti Lev XIII. v okružnom liste: *Divinum illud*, keď napísal: „*Nech stačí povedať: Keď Kristus je hlava Cirkvi, Duch svätý je jej dušou.*“¹⁰⁴

Keď však pochopíme túto životodarnú silu a schopnosť, ktorou Zakladateľ udržuje celú spoločnosť kresťanov, nie v nej samej, ale v účinkoch, ktoré z nej pochádzajú, zbadáme, že spočíva v nebeských daroch, ktoré náš Spasiteľ spolu s Duchom svätým, pôvodcom nadprirodzeného svetla a svätosti, dáva Cirkvi a spolu s ním tvorí. A tak Cirkev, rovnako ako všetky jej sväté údy, si môže privlastňovať veľký výrok apoštola: „*Nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus.*“¹⁰⁵

Kristus je zachovávateľ tajomného tela Cirkvi.

Tieto naše úvahy o „*tajomnom Tele*“¹⁰⁶ by boli zaiste neúplné, keby sme sa aspoň krátko nedotkli iného výroku toho istého apoštola: „*Kristus je hlavou Cirkvi: On, Spasiteľ jej tela.*“¹⁰⁷ Tieto slová totiž označujú posledný dôvod, prečo telo Cirkvi nesie meno Kristovo. Kristus je totiž Spasiteľ tohto tela. Teda plným právom ho Samaritáni volajú „*Spasiteľ sveta*“¹⁰⁸, ba bezpochyby ho treba nazývať „*Spasiteľom všetkých*“, i keď s Pavlom treba pripomenúť, že je „*Spasiteľom najmä veriacich*“¹⁰⁹ t. j. že si pred všetkými ostatnými svojou krvou získal svoje údy, ktoré tvoria Cirkev.¹¹⁰ No keďže sme už vyššie dost povedali o Cirkvi, zrodenej na kríži, a o Kristovi, darcovi svetla, pôvodcovi svätosti a udržiavateľovi svojho tajomného tela, nemusíme túto vec obšírnejšie vykladať, ale o týchto pravdách máme skôr ponížene a pozorne rozjímať, vzdávajúc neprestajne vďaky Bohu. Čo však náš Spasiteľ začal, keď kedysi visel na kríži, to aj naveky neprestáva plniť v nebeskej blaženosti. „*Naša Hlava*“, hovorí Augustín, „*sa prihovára za nás: niektoré údy prijíma, iné bičuje, iné očisťuje, iné teší, iné tvorí, iné volá, iné napravuje, iné obnovuje.*“¹¹¹ My však musíme s Kristom spolupracovať pri tomto spasiteľnom diele, lebo „*jedným a skrze jedného sme spasení a (iných) k spáse privádzame.*“¹¹²

Cirkev je tajomné telo Kristovo.

Teraz, ctihodní bratia, prikróčime k vysvetleniu iného bodu tohto učenia, totiž toho, prečo telo Kristovo, ktorým je Cirkev, sa má volať „*tajomným*“. Toto pomenovanie, ktoré je zaužívané už u viacerých starodávnych spisovateľov, potvrdzujú mnohé doklady pápežov. Naozaj ho je treba používať z mnohých dôvodov, lebo pomocou neho možno odlišovať sociálne telo Cirkvi, ktorého hlavou a vodcom je Kristus, od fyzického tela Kristovho, ktoré zrodené z Márie Panny, Matky Božej, teraz sedí po pravici Otcovej v nebi a na zemi je ukryté pod rúškom Eucharistie. Podobne pomocou tohto pomenovania je ho možné — čo je vzhľadom k dnešným bludom ešte dôležitejšie — odlíšiť od akéhokoľvek iného tela či fyzického či morálneho.

Telo tajomné a telo fyzické.

Naozaj, kým v prirodzenom tele spája princíp jednoty tak jeho časti, že každej z nich celkom chýba vlastné bytie, tak v tajomnom tele sila vzájomného spojenia, hoci úplne vnútorná, spája údy medzi sebou tak, že každý z nich je celkom nezávislá osoba. Ak si potom všimneme vzájomný vzťah medzi celkom a jednotlivými údmi, tak vo

¹⁰⁴ A. S. S. XXIX, 650.

¹⁰⁵ Gal. 2, 20

¹⁰⁶ Porovn. Ambróz, *De Elia et teiunio* 1, 36—37 et in Psalm. 118, serm. 20, 2; Migne, P. L. XIV, 710; XV, 1483

¹⁰⁷ Ef 5. 23.

¹⁰⁸ Ján 4, 42

¹⁰⁹ 1. Tim. 4, 10.

¹¹⁰ Skut. ap. 20, 28

¹¹¹ Enarr. in Ps. LXXXV, 5; Migne P. L. XXXVII, 1085.

¹¹² Klem. Alex. Strom., VII, 2; Migne, P. G. IX, 413.

fyzickom tele sú všetky údy určené len na osoh celku, kým v akomkoľvek sociálnom združení ľudí, ak má na zreteli posledný cieľ, nakoniec všetko smeruje k prospechu všetkých a každého jednotlivca, pretože sú to osoby. Teda — aby sme sa vrátili k našej veci — ako Syn večného Otca zostúpil z neba, aby nás všetkých na veky spasil, tak založil telo Cirkvi a obohatil ho Božím Duchom, aby sa staral o večnú spásu duší a zaistoval ju podľa slov apoštola: „Všetko je vaše; vy však ste Kristovi a Kristus Boží.“¹¹³ Naozaj Cirkev je ustanovená pre dobro veriacich, pre slávu Božiu a pre slávu Ježiša Krista, ktorého Boh poslal.

Telo tajomné a telo morálne.

Ale ak porovnávame tajomné telo s telom morálnym, treba vyzdvihnúť medzi nimi rozdiel, ktorý je veľmi dôležitý. V morálnom tele princíp (zdroj) jednoty je jedine spoločný cieľ a spoločné spoluúčinkovanie pre ten istý cieľ pomocou sociálnej autority. V tajomnom tele, o ktorom hovoríme, je to však inak. K spoločnej snahe sa po jednom ciele pridružuje iný vnútorný princíp, ktorý sa nachádza a mocne účinkuje aj v celom zložení aj v jeho jednotlivých častiach. Tento princíp je taký vznešený, že sám od seba nesmierne prevyšuje všetky putá jednoty, ktoré spájajú fyzické telo aj mravné telo. Ako sme to vyššie povedali, nie je to niečo prirodzené, ale nadprirodzené, ba samo v sebe i nekonečné a nestvorené, t. j. Duch Boží, ktorý — ako hovorí Anjelský učiteľ — „jeden a ten istý počtom naplňa a spája Cirkev.“¹¹⁴ Teda pravý význam tohto slova pripomína, že Cirkev, ktorú treba pokladať za dokonalú spoločnosť svojho druhu, nepozostáva iba zo sociálnych a právnych prvkov a vzťahov. Celkom určite je oveľa vznešenejšia ako ktorákoľvek iná ľudská spoločnosť¹¹⁵ a prevyšuje ich tak ako milosť prevyšuje prirodzenosť a ako veci nepominuteľné prevyšujú veci pominuteľné.¹¹⁶ Isteže iné ľudské spoločnosti, najmä občianska spoločnosť, majú nemalý význam a dôležitosť; ale v ich usporiadaní nie sú všetky prvky Cirkvi práve tak, ako sa v hmotnej časti nášho smrteľného tela nenachádza celý človek.¹¹⁷ I keď právne vzťahy, na ktorých Cirkev tiež spočíva a je vybudovaná, pochádzajú z ustanovenia Božieho, Kristovho a prispievajú k dosiahnutiu jej nadprirodzeného cieľa, predsa to, čo kresťanskú spoločnosť vyvyšuje na ten stupeň, ktorý naskrz prevyšuje každý prirodzený poriadok, je Duch nášho Vykupiteľa, ktorý ako prameň všetkých milostí, darov a chariziem ustavične preniká hlboko do vnútra Cirkvi a v nej účinkuje. Veď ako zloženie nášho smrteľného tela, hoci je to zázračné dielo Stvoriteľovo, stojí ďaleko za vznešenou dôstojnosťou našej duše, tak i zloženie spoločnosti kresťanov, hoci hlása múdrosť svojho božského Tvorcu, jednako je čímsi oveľa nižším ako duchovné dary, ktorými je obdarená a skrze ktoré žije. A je aj nižšia ako ten božský prameň, z ktorého tieto dary pochádzajú.

Cirkev právna a Cirkev lásky.

Z toho, čo sme vám, ctihodní bratia dosiaľ vysvetlili, vidieť, v akom veľkom omyle sú aj tí, ktorí si podľa svojej ľubovôle Cirkev predstavujú akoby skrytú a úplne neviditeľnú, alebo aj tí, ktorí ju stavajú na úroveň iných ľudských ustanovizní, majúcich určité stanov, ktorými sa spravujú a majúcich isté vonkajšie obrady, ale bez nadprirodzeného života.¹¹⁸

Naopak, ako Kristus, hlava a vzor Cirkvi, „by nebol celým Kristom, keby sme v ňom videli iba viditeľnú ľudskú prirodzenosť ... alebo len neviditeľnú božskú prirodzenosť... ale je jeden v oboch prirodzenostiach a s dvomi prirodzenosťami ...“, tak je i jeho tajomné telo.¹¹⁹ Veď Božie Slovo vzalo na seba ľudskú prirodzenosť,

¹¹³ Kor. 3, 22—23; Pius XI., *Divini Redemptoris*: A. A. S. 1937, 80.

¹¹⁴ *De veritate* 29, 4.

¹¹⁵ Porovn. Lev XIII., *Sapientiae christianae*: A. S. S. XXII, 392.

¹¹⁶ Porovn. Lev XIII., *Satis cognitum* A. S. S. XXVIII, 724

¹¹⁷ Porovn. tamtiež 740.

¹¹⁸ Porovn. tamtiež 710.

¹¹⁹ Porovn. tamtiež 710.

podliehajúcu bolestiam, aby založením viditeľnej spoločnosti posvätenej krvou Božou „*bol človek viditeľným riadením privedený k veciam neviditeľným.*“¹²⁰

Preto tiež s lútosťou oplakávame a zatracujeme aj osudný omyl tých, ktorí snívajú o akejsi ideálnej Cirkvi, o určitej spoločnosti, živej a utváratej láskou, proti ktorej stavajú — nie bez pohrdania — takzvanú Cirkev právnú. Takýto rozdiel však zavádzajú mylne. Nevidia totiž, že božský Vykupiteľ chcel, aby spoločnosť ľudí, ním založená, bola tiež dokonalá spoločnosť svojho druhu, vystrojená všetkými právnymi a sociálnymi prvkami, aby mohla na zemi trvalo pokračovať v spasiteľnom diele vykúpenia.¹²¹

Preto chcel, aby ju Duch svätý obohatil nebeskými darmi a milosťami. Večný Otec chcel, aby bola „*kráľovstvom jeho najmilšieho Syna*“¹²²; aby bola ozajstným kráľovstvom, v ktorom by sa totiž všetci veriaci dokonale podriaďovali svojim rozumom a vôľou¹²³ a svojou pokorou a poslušnosťou by sa pripodobnili k tomu, ktorý sa „*pre nás stal poslušným až na smrť.*“¹²⁴ Niet teda žiadneho rozporu alebo protikladu medzi neviditeľným poslaním Ducha svätého a právnym poslaním, ktoré pastieri a učitelia dostali od Krista. Ba tieto dve skutočnosti sa navzájom dopĺňujú — ako telo a duša v nás. Pochádzajú od jediného a toho istého Spasiteľa, ktorý pri svojom vdýchnutí na apoštolov nielen povedal: „*Prijmite Ducha svätého*“¹²⁵, ale aj jasne prikázal: „*Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás.*“¹²⁶ Podobne inokedy povedal: „*Kto vás počúva, mňa počúva.*“¹²⁷

No keď sa v Cirkvi zbadá niečo, čo pripomína slabosť našej ľudskej prirodzenosti, nemá sa to pripisovať jej právnemu zloženiu, ale poľutovania hodnej náklonnosti jednotlivých údov k zlému. Túto náklonnosť božský Zakladateľ trpí aj vo vznešenejších údoch svojho tajomného tela, aby sa vyskúšala cnosť ovečiek i pastierov a aby si všetci nazhromaždili množstvo zásluh kresťanskej viery. Veď Kristus, ako sme to vyššie povedali, nechcel, aby zo spoločnosti, ktorú založil, boli vylúčení hriešnici. Ak teda niektoré údy trpia duchovnými chorobami, nemáme preto znižovať svoju lásku k Cirkvi, ale skôr zvýšiť svoj súcit k jej údom. Áno, zaiste, sa bez akejkoľvek škvrny skvie táto súcitná Matka vo sviatostiach, ktorými rodí a živí svoje dietky, vo viere, ktorú stále zachováva neporušenú vo svätých zákonoch, ktorými prikazuje, v evanjeliových radách, ktorými napomína, v nebeských daroch a charizmách, ktorými vo svojej nevyčerpacej plodnosti¹²⁸ rodí nespočetné zástupy mučeníkov, panien a vyznáčov. Ale nemožno jej pripočítať za chybu, ak niektoré údy chradnú choré alebo ranené. V ich mene sa ona sama každý deň modlí k Bohu: „*Odpusť nám naše viny.*“ Podobne sa bezodkladne a s odvážnou materinskou láskou venuje aj starostlivosti o ich duše.

Keď teda nazývame telo Ježiša Krista tajomným, už sám význam tohto slova nás upomína na veľmi vážne veci. Ozvenou toho sú tieto slová svätého Leva Veľkého: „*Spoznaj, ó kresťan, svoju dôstojnosť a keď si sa stal účastným na Božej prirodzenosti, nevracaj sa zlým životom k starodávnej nízkosti. Pamätaj, akej Hlavy a akého tela si údom.*“¹²⁹

¹²⁰ Svätý Tomáš: De veritate 20, 4 k 3.

¹²¹ Conc. Vat., Ses. IV, Const. dogm. de Eccl., prol.

¹²² Kol. 1, 13.

¹²³ Conc. Vat., Ses. III, Const. de fide cath., cap. 3.

¹²⁴ Filip. 2, 18.

¹²⁵ Ján 20, 22.

¹²⁶ Tamtiež 20, 21.

¹²⁷ Luk. 10, 16

¹²⁸ Porovn. Conc. Vat., Sess., Const. De fide cath., cap. 3.

¹²⁹ Serm. XXI, 3; Migne, P. L. XIV, 192—193.

Zväzky právne a sociálne.

Radostne, ctihodní bratia, chceme teraz celkom zvlášť hovoriť o našom spojení s Kristom v tele Cirkvi. Táto vec — ako plným právom poznamenáva svätý Augustín¹³⁰ — je vec veľká, tajomná a božská. Preto sa často stáva, že ju niektorí zle chápú a vysvetľujú.

Predovšetkým je jasné, že to spojenie je veľmi úzke. Ved' v Písme svätom sa nezobrazuje len zväzkom čistého manželstva, ale tiež sa prirovnáva raz k živému spojeniu ratoliestok s viničom, potom zas k úzkemu spojeniu údov v našom tele.¹³¹ Okrem toho ho sväté knihy predstavujú ako také intímne, že najstaršie doklady, nepretržite zachovávané svätými Otcami opierajúc sa o apoštolov výrok: „*On (Kristus) je hlava Cirkvi*“¹³², učia, že božský Vykupiteľ so svojím sociálnym telom tvorí jednu jedinú tajomnú osobu alebo, ako hovorí svätý Augustín, celého Krista.¹³³ Ba ten istý náš Spasiteľ vo svojej kňazskej modlitbe neváhal prirovnať také spojenie k podivnej jednote, ktorou je Syn v Otcovi a Otec v Synovi¹³⁴.

Toto naše spojenie v Kristovi a s Kristom pochádza predovšetkým z toho, že kresťanská spoločnosť z vôle svojho Zakladateľa je dokonalým sociálnym telom, preto spojenie všetkých údov v nej musí spočívať v spoločnom úsilí o jeden cieľ. Čím vznešenejší je cieľ, ku ktorému smeruje toto úsilie, a čím božskejší je prameň, z ktorého ono pochádza, tým vznešenejšia je bezpochyby i jednota. Nuž cieľ je najvznešenejší: totiž pokračovať v posvätení údov toho istého tela na slávu Boha a Baránka, ktorý bol pre nás zabitý.¹³⁵ Prameň je najbožskejší: rozhodnutie večného Otca, láskavá vôľa nášho Spasiteľa a najmä vnútorné osvecovanie a pobádanie našich duší skrze Ducha svätého. Ved' ako bez Ducha svätého nemožno vykonať ani najmenší spasiteľný skutok, ako môžu nespočítateľné zástupy z každého národa a z každej rasy jednomyselne hľadať slávu trojjediného Boha, ak nie iba silou toho, ktorý v jedinej večnej láske pochádza od Otca a Syna?

A keďže, ako sme už spomenuli, toto sociálne telo Kristovo musí byť z vôle svojho Zakladateľa viditeľné, musí sa to spoločné úsilie o jeden cieľ prejavovať aj navonok, či už vyznávaním jednej a tej istej viery, či už používaním tých istých sviatostí, či už účasťou na tej istej obeti, či už usilovným zachovávaním tých istých zákonov. Okrem toho je nevyhnutne potrebné, aby pred všetkými bola viditeľná najvyššia Hlava, t. j. zástupca Kristov, ktorý účinne riadi spoluprácu údov, aby dosiahli stanovený cieľ. Ako totiž božský Vykupiteľ poslal Utešiteľa, Ducha pravdy, ktorý by v jeho mene¹³⁶ neviditeľne spravoval Cirkev, tak uložil Petrovi a jeho nástupcom, aby zastupujúc na zemi jeho osobu, viditeľne spravovali kresťanskú spoločnosť.

Okrem týchto právnych zväzkov, ktoré už samé osebe prevyšujú akékoľvek hoci i najvyššie spojenie ľudskej spoločnosti, je potrebný ešte iný spôsob jednoty skrze tie tri cnosti, ktorými sme čo najužšie spojení medzi sebou i s Bohom: totiž vierou, nádejou a láskou. Ved' ako napomína apoštol, „*jeden je Pán, jedna viera*“¹³⁷, totiž tá viera, ktorou sa pridržame Boha a toho, ktorého on poslal, Ježiša Krista.¹³⁸ O tom ako sme intímne spojení s Bohom skrze túto vieru, nás učia slová toho milovaného apoštola: „*Ktokoľvek vyzná, že Ježiš je Syn Boží, Boh ostáva v ňom a on v Bohu.*“¹³⁹ Rovnako sme pomocou tejto viery spojení medzi sebou a s touto božskou Hlavou. Ved' my všetci veriaci, „*majúci toho istého ducha viery*“¹⁴⁰, sme osvecovaní tou istou vierou Kristovou, živení pri tom istom

¹³⁰ Porovn. August., *Contra Faust.* 21, 8; Migne P. L. LXII, 392.

¹³¹ Porovn. Ef. 5, 22—23; Ján 15, 1 - 5 ; Ef. 4, 16.

¹³² Kol. 1, 18.

¹³³ Porovn. *Enarr.*, in Ps. XVII. et XC, 11, 1; Migne P. L. XXXVI, 154 et XXXVII, 1159.

¹³⁴ Ján 17, 21—23.

¹³⁵ Zjav. 5, 12-13.

¹³⁶ Porovn. Ján 14. 16 a 26.

¹³⁷ Ef. 4, 5.

¹³⁸ Porov. Ján 17, 8.

¹³⁹ 1. Ján 4, 15.

¹⁴⁰ 2. Kor. 4, 13.

stole Kristovom a vedení tou istou autoritou a učiteľským úradom Kristovým. No keďže všetkých oživuje ten istý duch viery, všetci tiež ten istý život „žijeme vo viere Syna Božieho, ktorý nás miloval a dal seba samého za nás.“¹⁴¹ A Kristus, naša hlava, ktorého sme živou vierou prijali do seba a ktorý prebýva v našich srdciach¹⁴², ako je pôvodcom našej viery, tak je aj jej dokonateľom.¹⁴³

Ako sa tu na zemi skrze vieru pridriavame Boha, prameňa pravdy, tak po ňom túžime skrze kresťanskú nádej ako po prameni blaženosti, „očakávajúc blaženú nádej a príchod slávy veľkého Boha.“¹⁴⁴ No a pre všeobecnú túžbu po nebeskom kráľovstve, pre ktorú nechceme mať tu na zemi trvalé miesto, ale hľadáme miesto budúce¹⁴⁵ a túžime po nadzemskej sláve. Apoštol národov neváhal tvrdiť: „jedno telo a jeden duch, ako ste i povolani v jednej nádeji“¹⁴⁶; ba Kristus prebýva v nás ako „nádej slávy.“¹⁴⁷

No hoci zväzky viery a nádeje, ktorými sme spojení so svojim božským Vykupiteľom v jeho tajomnom tele, sú veľmi dôležité, nie menšie, menej vážne a účinné sú aj zväzky lásky. Veď keď už v samotnej prírode je láska niečo vznešeného, takže z nej pochádza pravé priateľstvo, čo sa potom má povedať o tej nadprirodzenej láske, ktorú vlieva do našich srdc sám Boh? „Boh je láska: kto zotráva v láske, zotráva v Bohu a Boh v ňom.“¹⁴⁸ Táto láska, ako by Bohom ustanoveným zákonom spôsobuje to, že k nám milujúcim zostupuje on, opätujúc lásku podľa Božích slov: „Ak ma niekto miluje,... toho miluje i môj Otec, k tomu prideme a v ňom budeme prebývať.“¹⁴⁹ Teda láska nás spája s Kristom užšie ako hociktorá iná cnosť. Toľko dietok Cirkvi, rozniatených nebeským ohňom lásky k nemu, sa tešilo, že môžu pre neho znášať potupu a podstúpiť i najťažšie obete až do posledného dychu života, ba aj vyliať za neho svoju krv. Preto náš božský Spasiteľ nás vrúcne pobáda týmito slovami: „Zostaňte v mojej láske.“ A keďže láska je celkom bezcenná, ak sa účinne neprejavuje v dobrých skutkoch, dodáva: „Ak zachováte moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja sám som zachoval príkazy Otcove a zotrávam v jeho láske.“¹⁵⁰

Láska k blížnym.

Je potrebné, aby sa k našej láske k Bohu a ku Kristovi, pridružila i láska k blížnym. Ako môžeme tvrdiť, že skutočne milujeme božského Vykupiteľa, ak nenávidíme tých, ktorých svojou prevzácnou krvou vykúpil, aby ich urobil údmi svojho tajomného tela. Preto nás Kristov obľúbený apoštol tak napomína: „Keby niekto povedal, že miluje Boha a nenávidí svojho brata, je luhár. Veď kto nemiluje svojho brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí? A také prikázanie máme od neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval i svojho brata.“¹⁵¹ Treba tiež podotknúť, že čím viac budeme jeden druhého údmi¹⁵² a čím viac sa budeme jeden o druhého starať¹⁵³, tým užšie budeme spojení s Bohom a s Kristom. Platí to aj naopak. Tým súdržnejšie budeme zjednotení v láske, čím vrúcnejšou láskou budeme lipnúť k Bohu a k našej božskej Hlave.

Kristus nás miluje nekonečným poznaním a večnou láskou.

Jednorodný Syn Boží sa ešte pred stvorením sveta s nami spojil vo večnom a nekonečnom poznaní a v neprestajnej láske. Aby túto lásku prejavil viditeľným a podivným spôsobom, zjednotil sa s ľudskou

¹⁴¹ Porovn. Gal. 2, 20.

¹⁴² Porovn. Ef. 3, 17.

¹⁴³ Porovn. Žid. 12, 2.

¹⁴⁴ Tit. 2, 13.

¹⁴⁵ Porovn. Žid. 12, 14.

¹⁴⁶ Efez. 4, 14.

¹⁴⁷ Porovn. Kol. 1, 27

¹⁴⁸ Ján 4, 16.

¹⁴⁹ Ján 14, 23.

¹⁵⁰ Ján 15, 9—10

¹⁵¹ Ján 4, 20—21.

¹⁵² Rim. 12, 5.

¹⁵³ Kor. 12, 25

prirodzenosťou v hypostatickom spojení. Tým sa stáva, že „v Kristovi nás miluje vlastné telo“, ako to s úprimnou jednoduchosťou poznamenáva Maximus Turínsky.¹⁵⁴

Toto láskavé poznanie, ktorým nás božský Spasiteľ obdaroval od prvého okamihu svojho vtelenia, prevyšuje každú schopnosť ľudskej mysle. Veď blaživým videním, ktorým bol obdarovaný, len čo sa dostal do lona Matky Božej, mal vždy pred očami všetky údy tajomného tela a sprevádzal ich svojou spasiteľnou láskou. Ó podivná láskavosť božskej náklonnosti k nám, ó neoceniteľný plán nesmiernej lásky! V jasiach, na kríži i vo večnej Otcovej sláve Kristus vidí všetky údy Cirkvi jasnejšie, než ľudia samých seba poznajú a milujú, a je s nimi spojený hlbšou láskou ako matka s dieťaťom vo vlastnom lone.

Cirkev - „plnosť“ Kristova,

Z toho, čo sme doteraz povedali, je možné ľahko zbadať, ctihodní bratia, prečo apoštol Pavol tak často píše, že Kristus je v nás a my sme v Kristovi. Túto pravdu dokazuje apoštol aj iným, hlbším dôvodom. Ako sme už predtým obšírne vysvetlili, Kristus je v nás skrze Ducha svätého, o ktorého sa s nami delí. Skrze Ducha svätého Kristus v nás pôsobí, že čokoľvek božského sa v nás deje, treba to pripísať aj Kristovi¹⁵⁵. Svätý Pavol píše: „Ak niekto nemá Ducha Kristovho, ten nie je jeho. Keď je Kristus v nás ..., duch žije pre ospravedlnenie.“¹⁵⁶

Týmto spoločenstvom v Kristovom Duchu sa stáva, že Cirkev je akosi plnosťou Spasiteľovou a jeho doplnkom, lebo všetky dary, čnosti a charizmy, ktoré sa nachádzajú v Hlave vo vynikajúcom stupni, v prehojnej miere a veľmi účinným spôsobom, vplývajú na všetky údy Cirkvi a zo dňa na deň sa v nich zdokonaľujú podľa postavenia jednotlivca v tajomnom tele Kristovom. Kristus sa takto v Cirkvi v každom ohľade akosi zdokonaľuje.¹⁵⁷ Týmto slovami sa dotykame už dôvodu, pre ktorý podľa už uvedeného názoru svätého Augustína, tajomná Hlava, ktorou je Kristus a Cirkev, ktorá je na zemi ako druhý Kristus zastupuje jeho osobu, tvoria jednotného nového človeka. V tomto človeku sa zvečňuje spasiteľné dielo kríža a spája sa nebo so zemou. Hlavu a telo voláme Kristom, celým Kristom.

Duch svätý v nás.

Vieme veľmi dobre, že pri chápaní a vysvetľovaní tejto tajomnej náuky o našom spojení s božským Spasiteľom a zvlášť o prebývaní Ducha svätého v dušiach, sa vyskytuje mnoho ťažkostí, ktoré túto tajomnú náuku — pre slabosť mysle hľadajúcich — zahaľujú akosi do hmly. Vieme však aj to, že zo správneho a vytrvalého skúmania tejto otázky, z výmeny rozličných názorov a z porovnávania teórií skrsne a zrodí sa vzácne svetlo, pomocou ktorého dosiahneme ozajstný pokrok v posvätných náukách tohto druhu. Potrebné je len to, aby bádateľov sprevádzala láska a podližná úcta k Cirkvi. Nerobíme teda výčitky tým, ktorí hľadajú rozličné cesty a spôsoby, aby prenikli až k vznešenému tajomstvu nášho podivného spojenia s Kristom a aby nám to tajomstvo podľa možnosti osvetlili. Ak sa nechcú odkloniť od pravej náuky a správneho učenia Cirkvi, nech všetci rozhodne odmietnu taký spôsob tajomného spojenia, podľa ktorého by veriaci akýmkoľvek spôsobom natoľko prevýšili poriadok stvorených vecí a splývali s božstvom, že by sa čo len jedna vlastnosť večného Boha mohla v plnej miere privlastniť aj im. Okrem toho treba pevne a neochvejne veriť, že v týchto veciach je všetko spoločné v najsvätejšej Trojici, nakoľko sa to vzťahuje na Boha ako najvyššiu výkonnú príčinu všetkého.

Treba si tiež uvedomiť, že tu ide o skryté tajomstvo, ktoré sa nám v tomto pozemskom vyhnanstve nikdy nepodarí celkom odhaliť, doňho preniknúť a ľudským jazykom vyjadriť. O božských osobách hovoríme, že prebývajú v rozumných stvorených bytostiach, pokiaľ sú v rozumom nadaných živých tvoroch nepochopiteľným spôsobom

¹⁵⁴ Serm. XXIX; Migne, P. L. LVII., 594.

¹⁵⁵ Porovnaj Svätý Tomáš: Výklad Listu k Ef. Hl. 2, lekc. 5

¹⁵⁶ Rím. 8, 9 — 10.

¹⁵⁷ Porovnaj svätý Tomáš: Výklad Listu k Ef., hl. 1, lekc. 8.

prítomné a tieto ich svojím poznaním a láskou dosahujú¹⁵⁸, a to akýmsi celkom zvláštnym intímnym spôsobom, ktorý prevyšuje každý prirodzený poriadok. Aby sme do toho nazreli a aspoň trochu pochopili, bude dobré nezanedbať cestu a spôsob, ktorý nám v týchto veciach veľmi odporúča Prvý Vatikánsky koncil¹⁵⁹. Táto metóda nám radí, aby sme takto načerpali svetlo a spoznali aspoň trochu Božie tajomstvá medzi sebou i ako vedú k cieľu. Keď náš veľmi rozumný predchodca blahej pamäti Lev XIII. hovoril o našom spojení s Kristom a o Duchu svätom, ktorý v nás prebýva, vhodne poukázal na blažené nazeranie, v ktorom toto tajomné spojenie dosiahne dovršenie a dokonalosť. Vtedy svätý Otec povedal: „Toto podivné spojenie, ktoré voláme prebývanie Boha v nás sa od spojenia, ktorým Boh robí nebešťanov šťastnými, líši iba okolnosťami a stavom.¹⁶⁰ Toto nazeranie nám nevysloviteľným spôsobom umožní hľadieť na Otca, Syna a Ducha svätého očami mysle, posilnenými nadprirodzeným svetlom. Tam nám bude možné zblízka vidieť tajomný život božských osôb a oblažovať sa podobnou radosťou, v ktorej je večne blažená najsvätejšia a nerozdielna Trojica.

Eucharistia — znamenie jednoty.

Všetko, čo sme doteraz povedali o veľmi úzkom spojení tajomného tela Kristovho s Hlavou, by sa nám zdalo nedostatočným, keby sme k tomu nepridali niečo o najsvätejšej Sviatosti oltárnej, ktorá v tomto smrteľnom živote predstavuje vrchol tohoto spojenia.

Kristus Pán chcel, aby toto podivné a nikdy nie dosť vychválené spojenie ľudí s božskou Hlavou sa zvláštnym spôsobom veriacim predstavilo v eucharistickej obeti. Pri tejto obete vysluhovateľa sviatosti nezastupujú len Spasiteľa, ale aj celé tajomné telo a každého jednotlivého veriaceho. A tak isto v tejto obete veriaci, združení spoločnými prosbami a modlitbami, ústami a rukami kňaza, ktorý je v ich mene pri oltári, obetujú večnému Otcovi najmilšiu obeť chvály a zmierenia za potreby celej Cirkvi. Keď božský Spasiteľ zomieral na kríži, obetoval sa večnému Otcovi ako hlava celého ľudského pokolenia. Ten istý Kristus v tejto čistej obete¹⁶¹ neobetuje nebeskému Otcovi len seba ako hlavu Cirkvi, ale v sebe aj tajomné údy, lebo ich všetky, aj tie slabšie a nevládnejšie, láskavo uzatvára vo svojom srdci. Sviatosť oltárna je živý a podivný obraz jednoty, lebo chlieb, ktorý sa má premeniť, vznikol z mnohých zrn, ktoré sa spojili v jeden celok.¹⁶² My v tejto sviatosti prijímame pôvodcu nebeskej milosti a máme z nej načerpať Ducha lásky, ktorý nám káže nežiť vlastným životom, ale životom Kristovým a v každom úde jeho sociálneho tela milovať samého Spasiteľa.

Ak sa teda v dnešných veľmi smutných pomeroch nájdú mnohí, ktorí tak lipnú na Kristovi, skrytom pod spôsobmi chleba a vína, že ani trápenia, ani súženia, ani hlad, ani nahota, ani nebezpečenstvo, ani prenasledovania, ani meč¹⁶³, ich nemôžu odlúčiť od Kristovej lásky, vtedy je nepochybné, že po týchto búrlivých časoch sa riadením Božej Prozreteľnosti rozšíri sväté prijímanie, a to aj medzi deťmi a stane sa prameňom sily, ktorá vedela často v kresťanstve prebúdať a vychovávať hrdinov.

Pastoračné povzbudenie, omyly v asketickom živote.

Ctihodní bratia, ak veriaci toto správne pochopia a starostlivo si zapamätajú, budú sa môcť ľahšie vyhnúť omylom, ktoré pochádzajú z nedbalého skúmania tejto otázky a ktoré predstavujú veľké nebezpečenstvo pre katolícku vieru a vyvolávajú zmätok v dušiach.

¹⁵⁸ Porovnaj svätý Tomáš 1, 43, 3.

¹⁵⁹ Zas. III, Const. de fide cath. 4.

¹⁶⁰ Porovn. Divinum illud: A. S. S. XXIX, 653

¹⁶¹ Mal. 1, 11.

¹⁶² Porovn. Didache 9, 4.

¹⁶³ Porovn. Rim. 8, 35.

Falošný mysticismus.

Nechýbajú takí, ktorí si nevšímajú, že svätý Pavol hovoriac o týchto veciach používal slová v prenesenom význame. Títo potom dostatočne nerozlišujú medzi vlastnosťami fyzického, morálneho a tajomného tela a preto zjednotenie nesprávne vysvetľujú. Hlásajú že medzi božským Spasiteľom a údmi Cirkvi je taká jednota, že tvoria fyzickú osobu. Ľuďom potom pripisujú božské vlastnosti a Krista Pána podrobujú ľudským omylom a robia ho náchylným k zlému. Tejto falošnej náuke sa protiví katolícka viera a učenie svätých Otcov. Ba celkom opačný je aj názor Apoštola národov, lebo Apoštol národov síce Krista a jeho tajomné telo spája v podivnej jednote, ale ich aj rozlišuje, prirovnávajú ich k ženíchovi a neveste.¹⁶⁴

Falošný kvietizmus.

Práve tak ďaleko od pravdy je nebezpečný omyl, ktorý sa z nášho tajomného spojenia s Kristom usiluje odvodiť nezdravý kvietizmus. Podľa tejto náuky celý duchovný život kresťanov a ich úsilie o cnosti je možné pripísať iba účinkovaniu Ducha svätého. Spoluprácu z našej strany, ktorá sa tu vyžaduje, celkom zavrhuje. Nikto zaiste nemôže zaprieť, že Duch svätý Ježiša Krista je jediný prameň, z ktorého do Cirkvi a jej údov vteká nadprirodzená sila. Veď milosť a slávu dáva Pán, hovoril žalmista.¹⁶⁵ Aby ľudia stále vytrvali v dielach svätosti, aby v milosti a v cnosti stále napredovali, aby sa prebýjali na vrchol kresťanskej dokonalosti a povzbudzovali k tomu aj ostatných, to nepôsobí Duch svätý sám, ale vyžaduje k tomu aj vytrvalú a horlivú spoluprácu zo strany ľudí. Svätý Ambróz hovorí: „*Božie dobrodenia nedostanú spiaci, ale bedliaci.*“¹⁶⁶ Jednotlivé údy v našom smrteľnom tele silnejú stálym cvičením. Tento zákon platí tým viac o sociálnom tele Ježiša Krista, kde jednotlivé údy majú slobodnú vôľu, svedomie a zdravý rozum. A tak práve svätý Pavol, ktorý na jednom mieste povedal: „*Nuž, žijem nie ja, ale žije vo mne Kristus.*“¹⁶⁷ „*Ale z Božej milosti som tým, čím som, a jeho milosť nebola vo mne márna. Veď som pracoval viac ako oni všetci, vlastne ani nie ja, ale Božia milosť so mnou.*“¹⁶⁸ Je teda celkom zrejmé, že toto prekrúcanie tajomstva, o ktorom hovoríme, neslúži veriacim na duchovný pokrok, ale na záhubu.

Nesprávne chápanie sviatostnej spovede a modlitby.

Opierajúc sa o tieto nesprávne predpoklady, niektorí tvrdia, že nie je potrebné zdôrazňovať častú spoveď všedných hriechov. Podľa nich veriacim viacej zodpovedá všeobecné vyznanie hriechov, ktoré koná Kristova nevesta so svojimi deťmi, zjednotenými v Pánovi, ústami kňazov, keď pristupujú k oltáru božiemu. Dobré viete, ctihodní bratia, že odpustenie všedných hriechov možno dosiahnuť mnohými chváľitebnými spôsobmi. Veľmi však odporúčame zbožný zvyk častej spovede, ktorý Cirkev zaviedla z vnuknutia Ducha svätého, lebo účinne pomáha napredovať denne na ceste cností. Častou svätou spoveďou sa prehľbuje poznanie seba samého, rastie kresťanská poníženosť, vyklčujú sa zlé zvyky, odporuje sa duchovnej nedbalosti a lenivosti, posilňuje sa vôľa, umožňuje sa spasiteľné vedenie duší a sama sviatosť rozmnožuje milosť. Tí, čo medzi kandidátmi kňazstva znevažujú častú svätú spoveď, si musia uvedomiť, že podnikajú vec protiviacu sa Kristovmu Duchu a podrývajúcu tajomné telo Spasiteľovo.

Iní popierajú, že by naše modlitby mali silu dosiahnuť niečo od Boha. Iní sa zase usilujú presvedčiť ľudí, že súkromné modlitby sú bezvýznamné. Skutočný význam majú vraj iba verejné modlitby, konané v mene Cirkvi, lebo to sú modlitby tajomného tela Ježiša Krista. To je však nesprávne. Lebo božský Spasiteľ má nielen svoju obľúbenú Nevestu, s ktorou je veľmi úzko spojený, ale aj duše jednotlivých veriacich, s ktorými túži vo svätom prijímaní dôverne obcovať. Je síce pravda, že verejná modlitba, ktorú koná matka Cirkev, vyniká nad všetky

¹⁶⁴ Porovn. Ef. 5, 22—23.

¹⁶⁵ Ž. 83, 12.

¹⁶⁶ Výklad Ev. sv. Luk. IV, 49, Migne, P. L. XV, 1626.

¹⁶⁷ Gal. 2, 20.

¹⁶⁸ 1. Kor. 15, 10.

súkromné modlitby pre dôstojnosť Kristovej Nevesty, ale aj súkromné modlitby majú svoju dôstojnosť a silu a veľmi veľa osožia celému tajomnému telu. V tomto tajomnom tele totiž každé dobré dielo jednotlivca skrze obcovanie svätých nevyhnutne osoží celku. Každému jednotlivcovi je dovolené, aby si prosil zvlášť milosti, i také, ktoré sa týkajú prítomného života. Musí sa však vždy podrobiť vôli Božej. Veď zostávajú svojprávnymi osobami a každá z nich má svoje zvlášť prosby.¹⁶⁹ Ako vysoko je si treba ceniť rozjímanie o nebeských veciach, vysvitá nielen z učenia Cirkvi, ale aj z praxe a príkladu vynikajúcich svätých.

Konečne sú i takí, čo vravia, že naše modlitby musia smerovať priamo k Bohu alebo k večnému Otcovi skrze Krista. Nemajú teda smerovať k osobe Ježiša Krista, lebo božského Spasiteľa ako hlavu tajomného tela treba pokladať iba za prostredníka medzi Bohom a ľuďmi.¹⁷⁰ To sa však nezohoduje s tradíciou kresťanov a protiví sa pravde. Kristus totiž, aby sme sa presne vyjadrili, je hlavou celej Cirkvi podľa svojich obidvoch prirodzeností spolu.¹⁷¹ Ostatne sám Kristus hovoril: „*Keď budete niečo pýtať odo mňa v mojom mene, učiním to.*“¹⁷² Hoci najmä pri eucharistickej obeti, kde je Kristus predovšetkým prostredníkom, lebo je sám kňazom i obetou, naše modlitby obyčajne smerujú k večnému Otcovi skrze jednorodeného Syna, predsa sa i tu modlíme k božskému Spasiteľovi ako v súkromných modlitbách. Veď kresťania musia jasne vedieť, že Ježiš Kristus je Syn Boží, Boh. Keď sa teda bojujúca Cirkev klania nepoškvrnenému Baránkovi a svätej Hostii, napodobňuje víťaznú Cirkev, ktorá ustavične prespevuje: „*Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť, sláva a moc na veky vekov.*“¹⁷³

Povzbudenie milovať Cirkev.

Doteraz sme, ctihodní bratia, ako učiteľ všeobecnej Cirkvi posvietili svetlom pravdy na tajomstvo, ktoré sa týka nášho tajomného spojenia s Kristom. Myslíme si však, že náš pastiersky úrad vyžaduje, aby sme povzbudili duše vrúcnu láskou milovať toto tajomné telo. Nemyslíme na lásku, ktorá sa vyčerpáva v myšlienkach a slovách, ale na lásku, prejavujúcu sa v skutkoch. Starozákonní ľudia spievali o svojom pozemskom meste: „*Keby som na teba zabudol, Jeruzalem, nech zabudnutiu prepadne moja pravica. Nech sa mi jazyk prilepí na podnebie, ak nebudem pamätať na teba, ak nebudem pokladať Jeruzalem za svoju najvyššiu radosť.*“¹⁷⁴ O čo viacej sa máme honosiť a tešiť my, ktorí bývame v meste, vystavanom na svätom vrchu zo živých a vyvolených kameňov, medzi ktorými uholným kameňom je Ježiš Kristus.¹⁷⁵ Nemožno si pomyslieť nič slávnostnejšieho, vznešenejšieho ako byť členom svätej, katolíckej, apoštolskej, rímskej Cirkvi, v ktorej sa stávame údmi tajomného tela, poslúchame takú vznešenú hlavu, prijímame Božieho Ducha, živíme sa v tomto pozemskom vyhnanstve rovnakou náukou a rovnakým anjelským chlebom, kým sa konečne nebudeme v nebi spoločne sýtiť neprestávajúcou blaženosťou.

Pevná láska.

Aby nás anjel tmy, predstavujúci sa za anjela svetla, neoklamal,¹⁷⁶ najvyšším zákonom našej lásky musí byť: milovať Kristovu Nevestu takú, akú ju Kristus ustanovil a vlastnou krvou získal. Nestačí teda si vážiť sviatosti, ktorými nás dobrá matka Cirkev živí, alebo slávnostné posvätné spevy a liturgické obrady, ktoré nás naplňujú potechou a radosťou a ktorými Cirkev dvíha naše mysle k nebu. Treba si vysoko ceniť aj sväteniny a rozličné úkony pobožnosti, ktorými Cirkev potešuje duše veriacich a naplňuje ich Kristovým Duchom. Nie je len našou povinnosťou opätovať jej materinskú lásku k nám, ako sa na dietky svedčí, ale musíme uznať aj jej autoritu, ktorá

¹⁶⁹ Porovn. svätý Tomáš II—II, 83, 3, 6.

¹⁷⁰ Tim. 2, 5.

¹⁷¹ Porovn. sv. Tom., De Veritate 29, 4.

¹⁷² Ján 14, 14.

¹⁷³ Zjav. 5, 13.

¹⁷⁴ Žalm 136, 5-6.

¹⁷⁵ Ef. 2, 20; 1 Peter 2, 4—5.

¹⁷⁶ Porovn. 2 Kor, 11, 14.

vedie náš rozum k poslušnosti Kristovi.¹⁷⁷ Podriadme sa preto jej zákonom a mravným príkazom, ktoré sa nám zdajú tvrdé, odkedy naša prirodzenosť stratila pôvodnú nevinnosť. Búriace sa telo treba ovládať dobrovoľným uzdením a niekedy sa treba zrieknuť príjemných vecí, aj keď nie sú zlé.

Nestačí milovať toto mystické telo len preto, že jeho Hlava je božská a že je obdarená nebeskými darmi, ale musíme ho milovať čínorodou láskou i také, akým sa ukazuje v terajšom smrteľnom živote, kde sa skladá z údov, ktoré majú všetky slabosti ľudskej prirodzenosti ... Treba milovať i tie údy, ktoré pre svoju slabosť nie sú hodné miesta, ktoré zaujímajú v tajomnom tele.

Vidieť v Cirkvi Krista.

Aby táto pevná a neochvejná láska prebývala v našich dušiach a vzmáhala sa zo dňa na deň, je potrebné, aby sme si navykli vidieť v Cirkvi samého Krista. Kristus totiž v Cirkvi žije, v nej učí, skrze ňu riadi a v nej udeľuje svätosť. Kristus sa tiež rozličným spôsobom prejavuje vo svojich sociálnych údoch. Keď sa budú veriaci usilovať nadobudnúť takého ducha viery, vtedy budú milovať a uctievať nielen vznešenejšie údy tohto tajomného tela, najmä tie, ktoré z príkazu božskej Hlavy budú musieť vydať odpočet z našich duší¹⁷⁸, ale obľúbia si aj tie, ktoré náš Spasiteľ obdaril zvláštnou láskou. Sú to slabí, ranení a chorí, ktorí potrebujú prirodzený alebo nadprirodzený liek. Sú to deti, ktorých nevinnosť sa v dnešných dňoch tak ľahkomyselne vystavuje nebezpečenstvu a ktorých dušičky sa dajú tvarovať ako vosk. Konečne sú to chudobní, ktorým musíme tak ochotne a štedro pomáhať, aby bolo vidieť, že v nich odkrývame osobu samého Ježiša Krista.

Apoštol nás teda správne a právom napomína: „*Ba čo viac, údy tela, ktoré sa zdajú slabšie, sú nevyhnutne potrebné. A údy tela, ktoré pokladáme za menej ušľachtilé, zaodievame s väčšou úctou a naše nečestné údy majú tým väčšiu česť.*“¹⁷⁹ V plnom povedomí svojej nesmiernej zodpovednosti pokladáme za potrebné zopakovať tento veľmi vážny výrok, lebo s hlbokým zármutkom pozorujeme, že niekde zabíjajú mrzákov, choromyselných a dedične chorých, lebo ich pokladajú za ťarchu spoločnosti. Toto počínanie niektorí vyhlasujú za nový vynález ľudského pokroku, ktorým sa veľmi pomohlo obecnému dobru. Kto by však nevidel, ak má ešte aspoň kúsok srdca, že sa to protiví nielen prirodzenému a božskému zákonu¹⁸⁰, ktorý je vpísaný do každej duše, ale aj ušľachtilejším ľudským citom? Krv týchto obetí, ktoré sú Spasiteľovi tým milšie, čím viac zľutovania si zasluhujú, volá zo zeme k Bohu.¹⁸¹

Napodobňujme Kristovu lásku k Cirkvi.

Aby naša úprimná láska, pre ktorú máme vidieť v Cirkvi a v jej údoch božského Spasiteľa, pomaly nevychladla, bude veľmi osožné mať pred očami samého Ježiša ako najvznešenejší príklad lásky k Cirkvi.

a) Šírka Kristovej lásky.

Predovšetkým sa usilujme napodobniť šírku Kristovej lásky! Kristus mal len jednu Nevestu, totiž Cirkev. No láska božského Ženícha je taká široká, že nikoho nevylučuje, ale vo svojej Neveste Cirkvi objíma celé pokolenie. Veď Kristus vylial svoju krv preto, aby všetkých ľudí, rozdelených národnostne a rasove, zmieril na kríži s Bohom a spojil ich v jedno telo. Teda pravá láska k Cirkvi si od nás vyžaduje, aby sme sa starali nielen jeden o druhého ako údy toho istého tela,¹⁸² ktoré sa radujú z oslavovania iného údu a trpia, keď on trpí,¹⁸³ ale aby sme uznali za

¹⁷⁷ Porovn. 2 Kor. 10, 5.

¹⁷⁸ Porovn. Žid. 13, 17.

¹⁷⁹ Kor. 12, 22-23.

¹⁸⁰ Porovn. Decr. S. Officii, 2, dec. 1940, A. A. S. 1940. 553.

¹⁸¹ Porovn. Gen. 4, 10.

¹⁸² Porovn. Rím. 12, 5; 1 Kor. 12, 25.

¹⁸³ 1. Kor. 12, 26.

Kristových bratov podľa tela i ostatných ľudí, ktorí ešte nie sú s nami spojení v tele Cirkvi, lebo aj oni sú spolu s nami povolaní k večnej blaženosti.

Žiaľbohu, najmä dnes sa nájdú i takí ľudia, ktorí bezočivo vychvaľujú nepriateľstvo, nenávisť a neprajnosť ako čosi, čo ľudskú dôstojnosť a hodnotu zošľachťuje. No my, kým sa bolestne dívame na zhubné ovocie takejto náuky, nasledujeme Krista, Kráľa pokoja, ktorý nás učil milovať nielen príslušníkov inej národnosti a rasy,¹⁸⁴ ale aj nepriateľov.¹⁸⁵ Dojatí krásnymi slovami Apoštola národov ospevujeme, šírku, dĺžku, výšku a hĺbku Kristovej lásky!¹⁸⁶ Ospevujeme tú lásku, ktorú nemôžu zničiť rozdiely ani národnostné ani mravné, ktorú nemôže oslabiť ani vzdialenosť ohromných oceánov a ktorú nemôže vykoreniť zo srdca ani spravodlivá ani nespravodlivá vojna.

Ctihodní bratia, v tejto ťažkej chvíli, keď toľko bolestí sužuje telo a toľký smútok napíňa dušu, treba všetkých povzbudzovať k tejto nadprirodzenej láske. Všetci ľudia dobrej vôle spojenými silami — v podivných pretekoch lásky a milosrdenstva — sa usilujú pomáhať ohromným potrebám tela a duše. Nech takto všade zažiarí neohraničená štedrosť a nevyčerpatelná plodnosť tajomného tela Ježiša Krista.

b) Neúnavná pracovitosť.

Šírke lásky, ktorou Kristus miloval svoju Cirkev, však zodpovedá aj vytrvalosť jeho lásky, prejavujúca sa v skutkoch. Preto sa svedčí, aby sme aj my vytrvali a čínorodo milovali tajomné telo Kristovo. Naozaj, nemožno nájsť ani hodinu, v ktorej by Spasiteľ, počnúc od svojho vtelenia, keď položil prvé základy Cirkvi, až do konca svojho smrteľného života, nebol až do únavy pracoval, hoci bol Boží Syn, za svoju Cirkev, aby ju utváral a upevňoval. Ustavične dával žiarivý príklad svojej svätosti, kázal, zhováral sa s ľuďmi, zvolával zástupy a vyučoval ich. Preto si želáme, aby všetci, ktorí uznávajú Cirkev za svoju Matku, si dobre uvážili, že nielen kňazi a rehoľníci, ale aj ostatné údy tajomného tela Kristovho majú podľa svojich síl pracovať na výstavbe a vzraste tajomného tela. Nech si to všímajú najmä tí, ktorí — ako sa to už aj naozaj deje — v šíkoch Katolíckej akcie pomáhajú biskupom a kňazom v apoštolskom diele. To isté platí aj pre členov iných náboženských združení, ktorí tiež spolupracujú na tom istom apoštoláte. Každý dobre chápe, aká vážna a dôležitá je ich neúnavná činnosť v terajších časoch. Tak isto nemôžeme vynechať ani otcov ani matky, ktorým Spasiteľ zveril najútľejšie údy svojho tajomného tela. Vyzývame ich teda pre lásku, ktorú prechovávajú ku Kristovi a Cirkvi, aby sa čo najbedlivejšie starali o potomstvo, ktoré im bolo zverené. Nech chránia deti pred všetkými možnými osídlami, do ktorých sa dnes tak ľahko môžu dostať.

c) Ustavičná modlitba.

Náš Spasiteľ prejavoval svoju zvláštnu horúcu lásku k Cirkvi tým, že sa za ňu modlil k svojmu nebeskému Otcovi. Aby sme uviedli aspoň niekoľko príkladov, pripomíname Vám, ctihodní Bratia, že Kristus, prv než podstúpil muky kríža, sa veľmi vrúcne modlil za Petra,¹⁸⁷ za ostatných apoštolov¹⁸⁸ a konečne za všetkých, ktorí skrze hlásanie slova Božieho uveria v neho.¹⁸⁹

Za údy Cirkvi.

Podľa Kristovho príkladu sa máme i my denne modliť, aby Pán poslal robotníkov do svojej žatvy.¹⁹⁰ Denne sa má naša spoločná modlitba za všetky údy tajomného tela Ježiša Krista povznášať do nebeských výšin. Predovšetkým sa treba modliť za biskupov, ktorým je zverená starosť o vlastné biskupstvo. Tak isto sa treba modliť za kňazov,

¹⁸⁴ Porovn. Luk 10, 33-37.

¹⁸⁵ Porovn. Luk. 6, 27—35; Mat. 5, 44—48,

¹⁸⁶ Ef. 3, 18.

¹⁸⁷ Porovn. Luk. 22, 32

¹⁸⁸ Porovn. Ján 17, 9-19

¹⁸⁹ Porovn. Ján 17, 20—23.

¹⁹⁰ Porovn. Mat. 9, 38; Luk. 10, 2.

rehoľníkov a rehoľnice, ktorí nasledujúc Pánovo volanie chránia, rozširujú a upevňujú Kristovo kráľovstvo ako doma, tak i v cudzine v pohanských krajinách. V spoločných modlitbách nemáme zabúdať ani na jeden úd tohto vznešeného tela. Zvlášť máme myslieť na tých, ktorí sa sužujú v bôľoch a úzkostiach tohto pozemského života, a na tých, ktorí sa po smrti očisťujú v očistcovom ohni. Ani tých neslobodno vynechať, ktorí sa učia kresťanskú náuku, aby mohli byť čím skôr obmytí vodou svätého krstu.

Vrúcne si želáme, aby do spoločných modlitieb boli pojatí aj tí, ktorých ešte neosvietila evanjeliová pravda, a preto ešte nie sú v bezpečnom košari Cirkvi. Treba sa modliť aj za tých, ktorých nešťastný rozkol vo viere oddelil od jednoty s nami, ktorí, pravda, nezaslúžene zastupujeme Ježiša Krista. Modlime sa teda často modlitbu nášho božského Spasiteľa: „*Aby všetci boli jedno, ako ty Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.*“¹⁹¹

Za tých, čo ešte nie sú údmi.

Ctihodní bratia, viete, že sme už od nastúpenia svojho úradu zverili do Božej ochrany aj tých, čo nepatria do viditeľného tela katolíckej Cirkvi. Slávnostne sme vyhlásili, že podľa príkladu dobrého Pastiera si želáme len to, aby mali život a mali ho v hojnosti.¹⁹² Toto slávnostné vyhlásenie vrúcne opakujeme v tejto encyklike, ktorú sme venovali oslave „*veľkého a slávneho Kristovho tela.*“¹⁹³ Všetkých, ktorí nepatria do Cirkvi, láskavo vyzývame, aby ochotne nasledovali vnútorné volanie Božej milosti a urobili všetko preto, aby sa dostali z toho stavu, v ktorom nemôžu mať zaistené večné spasenie.¹⁹⁴

Hoci majú akúsi neuvedomelú túžbu po tajomnom tele Kristovom, jednako sú zbavení toľkých nebeských darov a pomoci, z ktorých sa tešia len tí, čo sú v katolíckej Cirkvi. Preto nech vstúpia do katolíckej jednoty a nech sa všetci zjednotia s nami v jednom tele Ježiša Krista obrátia k jednej hlave vo zväzku vznešenej lásky.¹⁹⁵ Neprestávajúc prosiť Ducha lásky a pravdy ich očakávame s otvoreným náručím, nie ako cudzincov, lež ako synov, ktorí vstupujú do vlastného otcovského domu. No keď si aj želáme, aby zo všetkých častí tajomného Kristovho tela ustavične vystupovala k Bohu táto modlitba za skorý návrat všetkých poblúdených do jedného Kristovho ovčince, vyhlasujeme, že tento návrat musí byť celkom dobrovoľný, lebo veriť môže len ten, kto veriť chce.¹⁹⁶ Preto ak niektorí neveriaci sú naozaj nútení vstúpiť do budovy Cirkvi, pristupovať k oltáru a k sviatostiam, celkom určite sa nestávajú správnymi kresťanmi.¹⁹⁷ Viera, bez ktorej sa nemožno páčiť Bohu,¹⁹⁸ musí byť totiž „*slobodnou službou rozumu a vôle.*“¹⁹⁹ Ak by sa teda stalo, že by proti stálemu učeniu tejto Apoštolskej Stolice²⁰⁰ bol niekto nútený, aby proti svojej vôli prijal katolícku vieru, musíme to zavrhnúť, ako nám to káže naša povinnosť a úrad. A pretože ľudia majú slobodnú vôľu a môžu pod vplyvom duševných porúch a zlých náklonností zneužiť i vlastnú slobodu, je potrebné, aby ich k pravde Otca svetiel účinne priťahoval Duch jeho milovaného Syna.

Ak teda so žiaľom zisťujeme, že mnohí ešte blúdia ďaleko od katolíckej pravdy a dobrovoľne sa nepoddávajú vnuknutiam Božej milosti, je to preto, že ani oni ani veriaci kresťania sa horlivejšie nemodlia za ten cieľ. Preto naliehavo vyzývame všetkých, ktorí milujú Cirkev, aby podľa príkladu božského Spasiteľa nikdy neprestali vysielat k nebu takéto prosby.

¹⁹¹ Ján 17, 21.

¹⁹² Porovn. Summi Pontificatus: A. A. S. 1939, str 419.

¹⁹³ Iren, Adv. Haer. IV, 33, 7; Migne, P. L. C. VII, 1076.

¹⁹⁴ Porovn. Pius IX., *Iam vos omnes* 13. sept. 1868. Act Conc. Vat., C. L. VII, 10.

¹⁹⁵ Porovn. Gelas. L. Epist. XIV: Migne P. L. LIX, 69

¹⁹⁶ Porovn. August., *In Ioann. Ev.*, Tract, XXVI 2; Migne, P. L. XXX, 1607.

¹⁹⁷ Porovn. August., *tamtiež.*

¹⁹⁸ Žid. 11, 6.

¹⁹⁹ Conc. Vat., *Const. de fide cath.*, cap. 3.

²⁰⁰ Porovnaj Lev XIII., *Immortale Dei*: A. A. S. XVIII. str. 174—175, *Cod. iur. Can.*, c. 1351.

Za vládarov.

Podobne, najmä v terajších časoch sa nám zdá nielen vhodným ale aj potrebným, horlivo a vrúcne sa modlievať za kráľov, kniežatá a za všetkých tých, ktorí majú v rukách správu národov, môžu svojou vonkajšou ochranou pomáhať Cirkvi, aby sa po náležitom usporiadaní spoločnosti, pod dychom Božej lásky zaskvel²⁰¹ ľudskému pokoleniu, sužovanému hroznými vlnami tejto strašnej pohromy „*pokoj, dielo spravodlivosti*“ a aby svätá Matka Cirkev mohla viesť tichý a pokojný život vo všetkej nábožnosti a čistote.²⁰² Musíme naliehavo prosiť Boha, aby všetci tí, ktorí spravujú národy, milovali múdrosť,²⁰³ aby sa na nich nikdy nevzťahovali prísne slová Ducha svätého: „*Najvyšší bude skúšať vaše skutky a spytovať myšlienky, lebo hoci ste boli služobníkmi jeho kráľovstva, nevládli ste správne, nezachovávali zákon, ani nekráčali podľa Božej vôle. Príde na vás každú chvíľu a hrozne, lebo proti vládcom bude prísny súd. Veď bedárovi bude preukázané milosrdenstvo, ale mocní budú mocne trestaní. Lebo Vládca všetkých sa nebojí nijakej osoby, veď on stvoril malého i veľkého, rovnako sa stará o všetkých. Ale mocnejších očakáva prísnejší súd. K vám sa teda, panovníci, nesú moje slová, aby ste sa naučili múdrosti.*“²⁰⁴

d) Doplnenie utrpení Kristových.

Kristus však ukázal lásku k svojej nepoškvrnenej Neveste nielen svojou ustavičnou prácou a modlitbou, ale i bolesťami a úzkosťami, ktoré pre ňu dobrovoľne a s láskou pretrpel: „*Keď miloval svojich, miloval ich až do konca.*“²⁰⁵ A len svojou vlastnou krvou si získal Cirkev.²⁰⁶ Ochotne teda kráčajme po týchto krvavých šľapajach nášho Kráľa, ako to žiada zaistenie našej vlastnej spásy: „*Lebo keď sme pripodobnení jeho smrti, budeme tiež pripodobnení jeho vzkrieseniu*“²⁰⁷ a „*ak s ním zomrieme, budeme s ním i žiť.*“²⁰⁸ To si žiada i pravá a účinná láska ako k Cirkvi, tak aj k tým dušiam, ktoré tá istá Cirkev pre Krista rodí. I keď totiž náš Spasiteľ svojimi hroznými mukami a ukrutnou smrťou získal Cirkvi priam nekonečný poklad milostí, z prozreteľnej vôle Božej sú nám tieto milosti rozdávané len po čiastkach. Ich menšie alebo väčšie množstvo nemálo tiež závisí od našich dobrých skutkov, ktoré priťahujú na duše takýto dážd' nebeských darov, ktoré Boh dobrovoľne dáva.

Tento dážd' nebeských milostí bude iste prehojný, keď sa budeme nielen horlivo modlievať, najmä ak sa budeme nábožne a ak je to možné, i denne zúčastňovať na eucharistickej obete, ak sa budeme čo najlepšie usilovať zmierniť utrpenie toľkých núdznych službami kresťanskej lásky, ale ak budeme aj milovať nepominuteľné majetky viac ako pominuteľné veci tohto života, ak budeme dobrovoľným sebazapieraním držať na uzde svoje smrteľné telo odopierajúc mu, čo je nedovolené, a ukladajúc mu, čo mu je neprijemné a ťažké, a ak konečne s odovzdanosťou do vôle Božej prijmemo akoby z Božích rúk námahy a ťažkosti prítomného života. Takto podľa apoštola „*doplňujeme na svojom tele to, čo chýba z utrpení Kristových na jeho tele, ktorým je Cirkev.*“²⁰⁹

Žiaľ kým toto píšeme, pred očami sa nám vynára nekonečný zástup utrápených, nad ktorými bolestne plačeme: zástup chorých, chudobných, okyptených na údoch, vdov, sirôt a mnohých, ktorí pre nešťastie, čo postihlo ich samých alebo ich drahých, neraz trpia ozajstné smrteľné muky. Preto všetkých, ktorí z akejkoľvek príčiny smútia a sužujú sa, otcovsky napomínáme, aby v dôvere pozdvihli oči k nebu a obetovali svoje utrpenie tomu, ktorý im má raz dať hojnú odmenu. A nech pamätajú všetci, že ich bolesť nie je daromná, ale veľmi osoží im a Cirkvi, ak ju budú s týmto úmyslom trpezlivo znášať. A aby mohli toto lepšie dosiahnuť, k tomu veľmi prispieva každodenné

²⁰¹ Iz. 32, 17.

²⁰² Porovn. 1 Tim. 2. 2.

²⁰³ Porovn. Múdr. 6, 23.

²⁰⁴ Tamtiež 6, 4—10

²⁰⁵ Ján 13. 1.

²⁰⁶ Porovn. Skut. ap. 20, 28.

²⁰⁷ Rim. 6, 5.

²⁰⁸ 2. Tim. 2, 11.

²⁰⁹ Kol. 1, 24.

nábožné obetovanie seba samého Bohu, ako to robia členovia Apoštolátu modlitby, ktorý pri tejto príležitosti vrele odporúčame ako združenie veľmi milé Bohu.

Ak niekedy bolo treba pre spásu duší, aby sme svoje bolesti spojili s utrpením Spasiteľovým, tak je to povinnosťou všetkých najmä dnes, keď hrozná vojna hroznými plameňmi zachvátila skoro celý svet a prináša toľkorakú smrť, biedu a utrpenie. Zvlášť dnes je povinnosťou všetkých zdržovať sa nerestí, svetských radovánok a nezriadených telesných rozkoší, ako i všetkých tých pozemských vecí a márností, ktoré nijako nepovznášajú kresťanského ducha ani nepomáhajú dosiahnuť nebo. Skôr treba veľmi vážne prízvukovať slová nášho predchodcu nehynúcej pamäti Leva Veľkého, ktorý tvrdí, že krstom sme sa stali telom Ukrižovaného,²¹⁰ a krásnu modlitbu svätého Ambróza: „*Nes ma, ó Kriste, na kríži, ktorý je spása blúdiacich, ktorý jediný je odpočinok ustatých a v ktorom budú žiť tí, čo zomierajú.*“²¹¹

Prv však, než zakončíme tieto riadky, musíme znova prízvukovať všetkým, aby svoju nábožnú Matku Cirkev milovali horúcou a činorodou láskou. Ak nám naozaj leží na srdci spása celej ľudskej rodiny, vykúpenej Božou krvou, tak je každodenne potrebné večnému Otcovi obetovať modlitby, námahy a úzkosti za jej blaho a šťastnejší a bohatší rozkvet. A kým sa nebo zaťahuje zlovestnými mrakmi a veľké skúšky sa valia na celú ľudskú spoločnosť a na samotnú Cirkev, zverme svoje osoby a všetko, čo nám patrí, Otcovi milosrdenstva, prosiac ho: „*Vzhladni, prosíme ťa, Pane, na túto svoju rodinu, pre ktorú sa náš Pán Ježiš Kristus neváhal vydať do rúk hriešnikov a podstúpiť múky kríža.*“²¹²

Doslov.

Prosba k preblahoslavenej Panne Márii.

Ctihodní bratia! Kiež tieto naše otcovské túžby, ktoré sú zaiste aj vašimi túžbami, splní a všetkým vyprosí pravú lásku k Cirkvi preblahoslavená Panna a Matka Božia, ktorej najsvätejšia duša bola viac, ako iné duše naplnená Božím Duchom Ježiša Krista. Bola to ona, čo dala súhlas v mene celého ľudstva, by nastalo „*akési duchovné manželstvo medzi Synom Božím a ľudskou prirodzenosťou.*“²¹³ Bola to ona, čo zázračne porodila na svet prameň všetkého nebeského života Ježiša Krista, ozdobeného už v jej panenskom lone dôstojnosťou Hlavy Cirkvi. Bola to ona, čo ho len čo sa narodil, podala ako Proroka, Kráľa a Kňaza tým, ktorí sa mu prví zo Židov a pohanov prišli pokloniť. Okrem toho jej jednorodný Syn, vypočuvší jej materinskú prosbu v Káne Galilejskej, urobil ten podivný zázrak, pre ktorý „*v neho uverili jeho učeníci.*“²¹⁴ Bola to ona, čo bez poškrvny ako osobnej, tak dedičnej a v stálom najužšom spojení so svojím Synom ho obetovala na Golgote večnému Otcovi — obetujúc s ním spolu svoje materinské práva a svoju materinskú lásku — ako nová Eva za všetkých synov Adamových, poškrvených biednym pádom praotcovým. Tak sa tá, ktorá bola podľa tela matkou našej Hlavy, stala podľa ducha matkou všetkých jej údov aj pre svoje bolesti a slávu. Ona to bola, čo svojou účinnou modlitbou vyprosila, aby Duch božského Vykupiteľa, daný už na kríži, bol na deň Turíc vyliaty v zázračných daroch na Cirkev, práve utvorenú. Bola to nakoniec ona, čo tým, že svoje nesmierne bolesti pevne a s dôverou znášala a viac ako všetci ostatní veriaci kresťania a ako ozajstná kráľovná mučeníkov „*doplnila i to, čo chýba v utrpení Kristovom... za jeho telo, ktorým je Cirkev.*“²¹⁵ Ona je tá, čo sa aj o tajomné telo Kristovo, zrodené z otvoreného srdca nášho Spasiteľa²¹⁶

²¹⁰ Porovnaj Serm. LXIII, 6; LXVI, 3: Migne, P. L. LIV, 357 a 366.

²¹¹ In. Ps. 118, XXII, 30: Migne P. L. XV, 5521.

²¹² Cirkevné hodinky vo Veľkom týždni.

²¹³ Svätý Tomáš III, 80, 1

²¹⁴ Ján 2. 11.

²¹⁵ Kol. 1, 24.

²¹⁶ Porovnaj Oficium najsv. Srdca Ježišovho hymna na nešpory.

starala s tou istou materinskou starostlivosťou a horúcou láskou, s akou svojím mliekom posilňovala a živila malého Ježiška v jasličkách. Nech sa teda táto najsvätejšia Matka všetkých údov Kristových,²¹⁷ ktorej najsvätejšiemu srdcu sme v dôvere zasvätili všetkých ľudí a ktorá sa teraz v nebi skvie v sláve s telom i dušou a spolu so svojím Synom kraľuje, u neho naliehavo prihovára, aby z tejto vznešenej Hlavy bez prerušenia zostupovali na všetky údy tajomného tela prúdy prehojných milostí. Nech svojou stálou ochranou, podobne ako v minulých vekoch, i teraz chráni Cirkev a nech jej a celej ľudskej rodine od Boha konečne vyprosí pokojnejšie časy. Opierajúc sa o túto nebeskú nádej, z hĺbky svojho otcovského srdca udeľujem všetkým Vám, ctihodní bratia, a ovečkám, ktoré sú každému z Vás zverené, apoštolské požehnanie ako záruku nebeských milostí a dôkaz svojej zvláštnej lásky.

Dané v Ríme pri svätom Petrovi dňa 29. júna 1943, na sviatok svätých apoštolov Petra a Pavla, v piatom roku nášho pontifikátu.

Pius XII., pápež.

Zdroj: O tajomnom tele Kristovom. Vydalo ÚSKŠ v dominikánskej edícii Veritas. Trenčín 1945. S povolením cirkevnej vrchnosti v Nitre.

²¹⁷ Porovnaj Pius X. Ad diem illum: A. S. S XXXVI, str. 453